

ROK RYHMÄNOHJAAJAKOULUTUKSEN TUKIMATERIAALI

SUOMEN PARTIOLAISET – FINLANDS SCOUTER RY 2021

ROK RYHMÄNOHJAAJA- KOULUTUKSEN TUKIMATERIAALI

TOIMITTANUT:
Kaisa Johto
Sonja Uschanov

GRAAFINEN
SUUNNITTELIJA:
Eeva Helle

KANSIKUVA:
Hanna Hämäläinen

JULKAISIJA:
Suomen Partiolaiset
– Finlands Scouter ry

PARTIO
scout

TERVETULOA PÄIVITTYNEEN RYHMÄNOHJAAJA- KOULUTUKSEN KOULUTTAJA- PAKETIN PARIIN!

Tämä paketti tarjoaa kaikille Ryhmänohjaajakoulutusta järjestäville lippukunnille ja alueille esimerkkejä ja vinkkejä koulutuksen toteuttamiseen.

Paketin alkuosasta löytyy vihjeitä käytännön asioihin, loppuosa materiaalista koostuu koulutuksen aktiviteeteista ja niihin liittyvistä tavoitteista sekä toteutusvinkeistä. Poimikaa lisää toteutusvinkkejä partio-ohjelma.fi-sivuilta ja tehkää sekä itsenne että samoajienne näköinen ROK.

Ryhmänohjaajakoulutuksen sisältö on jälleen hieman muuttunut samoajaohjelman päivittämisen yhteydessä vuonna 2020. Tuntimääränä pysyy sama 27 koulutustuntia. Sisältöön on lisätty mm. Turvallisesti yhdessä -koulutus ja koulutusaktiviteettien tavoitteita on päivitetty nykymaailmaa vastaavaksi.

Ryhmänohjaajakoulutus johtamisharjoitteluineen on osa lippukunnan jokaisen samoajan partiopolkua.

Samoajaikäinen tarvitsee niin ryh-

mänohjaajakoulutuksen kuin koko ikäkaudenkin ajaksi vierelleen aikuisen partiolaisen. Aikuisen tehtävänä on olla tarvittaessa lähellä valmiina tukemaan samoajaa.

Vaikka koulutettavaa asiaa on paljon, on koulutuksessa tärkeää muistaa myös hauskan pitäminen ja yhteinen vietetty aika. Ryhmänohjaajakoulutus on usein ensimmäinen kurssi, johon samoaja partiopolullaan osallistuu. ROK on monesti nuorille ensimmäinen mahdollisuus tutustua muihin alueen lippukuntiin ja partiolaisiin oman lippukunnan ulkopuolella. Kurssin onnistuminen määrittää paljolti samoajan ajatuksia tulevista partiokursseista ja muusta partiotoiminnasta.

Tämä tukimateriaali on rakennettu vanhan materiaalin pohjalle. Iso kiitos edellisille tekijöille ja kehityspäivään osallistuneille!

Kaisa Johto & Sonja Uschanov

ANNA ENBUSKE

MUISTA NÄMÄ RYHMÄNOHJAAJAKOULUTUSTA JÄRJESTÄESSÄSI:

- Ryhmänohjaajakoulutus on osa jokaisen samoajan partiotaivalta
- Koulutukseen sisältyy myös vähintään puolen vuoden mittainen johtamisharjoittelu, joka voidaan toteuttaa tarpojissa tai omassa samojavartiossa, tarpeen mukaan myös nuoremmissa ikäkausissa yhdessä aikuisen kanssa
- Samoajalla pitää olla aikuinen tuki koko johtamisharjoittelun ajan
- Yksi viikonloppu ei riitä koulutukseen liittyvien aktiviteettien toteuttamiseen, vaan ROK kestää johtamisharjoitteluineen vähintään puoli vuotta
- Johtamisharjoittelun voi toteuttaa myös parin kanssa, kunhan vastuu jakautuu tasaisesti
- Samoaja saa harjoittelun ja ROK-aktiviteetit tehtyään oikeuden käyttää ROK-kurssimerkkiä. Kurssin järjestäjän tulee huolehtia, että samoaja saa koulutuksesta opintopisteytetyn todistuksen.
- ROK on partiotapahtuma, joten se toteutetaan partiomenetelmää käyttäen

ROK:N TAVOITTEET

SAMOAJA TIETÄÄ PARTIOTOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET SEKÄ SAMOAJAIHANTEIDEN JA -LUPAUKSEN MERKITYKSEN JA PYRKII OTTAMAAN NE HUOMIOON TOIMINNASSAAN.

Koulutettavat asiat on syytä sitoa partioliikkeen perustuksiin, ihanteisiin. Partioihanteita on käytävä koulutuksessa läpi esimerkiksi iltaohjelman merkeissä ja pohtia ensisijaisesti sitä, mistä ihanteet ovat peräisin ja miten ne kytkeytyvät samoajan omaan elämään. Samoajan oman esimerkin merkitystä on myös korostettava.

SAMOAJA OSAA HYÖDYNTÄÄ PARTIOMENETELMÄÄ PARTIOTOIMINNASSA.

Partiomenetelmä ei ole yksi tapa tehdä partiota, vaan se on tapa, joka tekee partiosta partion. Samoajan tulee ymmärtää partiomenetelmän osaluokkien merkitys kaikessa partiotoiminnassa ja osata soveltaa sitä johtamassaan toiminnassa. Ryhmänohjaajakoulutus toteutetaan partiomenetelmää käyttäen.

SAMOAJA TIETÄÄ RYHMÄNJOHTAJAN TEHTÄVÄT JOHTAMASSAAN RYHMÄSSÄ, YMMÄRTÄÄ RYHMÄN TOIMINNAN TAVOITTEET SEKÄ JOHTAJAN VASTUUN JA OIKEUDET.

Samoaja pestataan pestiinsä ja hänen kanssaan käydään pestikeskustelu. Samoajalla tulee olla selkeä kuva siitä, mihin on ryhmänjohtajana ryhtymässä, mitä häneltä odotetaan ja mitä tavoitteita partiotoiminnalle on lippukunnassa asetettu. Samoajalla on aikuinen tuki ikäkaudessa ja hän tietää, keneltä hän saa ensisijaisesti apua.

SAMOAJA OSAA TOIMIA OSANA LIPPUKUNNAN JOHTAJISTOA JA OSAA TOTEUTTAA LIPPUKUNNAN KÄYTÄNTÖJÄ RYHMÄN TOIMINNASSA.

Samoaja on lippukunnan johtajistoa. Samoajan tulee hallita lippukunnan perusrutiinit ryhmänjohtajapestissään (esimerkiksi lippukunnan kämpän varaus, retkistä ilmoittaminen, raha-asioiden hoitaminen ja niin edelleen). Myös alueellisesti järjestettävässä ryhmänohjaajakoulutuksessa näille asioille on jätettävä aikaa tai ne on käytävä lippukunnassa läpi ennen ryhmänjohtajaksi ryhtymistä.

SAMOAJA YMMÄRTÄÄ, ETTÄ ERI JOHTAMISTYYLIT SOPIVAT ERI JOHTAMISTILANTEISIIN.

Johtamistaitoja oppii parhaiten käytännössä. Tästä syystä johtamisharjoittelulla on keskeinen merkitys koulutuksessa. Koulutuksessa kiinnitetään huomiota johtamisen arviointiin ja palautteeseen ja niistä oppimiseen. Samoajalla on siis oltava koko ikäkauden ajan aikuinen tuki saatavilla. Samoaja saa koulutuksessa keinoja erottaa hyviä ja huonoja johtamissuorituksia. Hän saa malleja hyvästä johtamisesta kouluttajilta, koulutustapahtumasta

ja aikuiselta tuelta. Koulutuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten asioita koulutetaan, jotta siitä välittyy hyvä malli tuleville johtajille. Samoaja oppii arvioimaan omaa toimintaansa johtajana itsearvioinnin ja saamansa palautteen avulla erityisesti harjoittelun aikana.

SAMOAJA JOHTAA RYHMÄÄ SUUNNITELMALLISESTI VIIKKOTOIMINNASSA JA RETKILLÄ.

Samoaja osaa johtaa ryhmänsä kokouksen ja retken sekä tietää, että tietoja ja taitoja voi kouluttaa monella eri tavalla. Johtamisharjoittelussa samoaja saa varmuutta ja käytännön kokemusta aikuisen tukemana. Samoaja ymmärtää toimintasuunnitelman ja viikkotoiminnan suunnittelun tärkeyden ja merkityksen laadukkaalle toiminnalle. Koulutuksessa voi käyttää myös esimerkiksi ryhmän kokouksen kaavaa.

SAMOAJA OSAA KÄYTTÄÄ JOHTAMANSÄ IKÄKAUDEN OHJELMAA JA SEN AVULLA JÄRJESTÄÄ LAADUKASTA, TURVALLISTA JA MIELEKÄSTÄ TOIMINTAA RYHMÄLLEEN.

Koulutuksessa varmistetaan, että samoaja tietää ja tuntee johtamansa ikäkauden ohjelman rakenteen ja osaa järjestää ohjelman aktiviteetteja ryhmälleen mielekkäällä tavalla. Samoaja ymmärtää, että kaikkia taitoja ei tarvitse opettaa itse, vaan itselle vieraampien taitojen kouluttamiseen voi pyytää apua. Samoaja tuntee turvallisuusohjeet ja osaa johtaa ryhmän toimintaa turvallisesti.

SAMOAJA OSAA SUUNNITELLA AJANKÄYTTÖÄNSÄ JA YMMÄRTÄÄ AJANHALLINNAN MERKITYKSEN.

Koulutuksessa harjoitellaan kokouksen ajankäytön suunnittelua sekä kokouksien ja retkien suunnittelun vaatiman ajan huomioimista. Samoaja tietää mihin on sitoutunut ja osaa huomioida sen omissa aikatauluissaan. Samoaja osaa kuitenkin sanoa myös "ei" ja tuntee omat rajansa. Samoaja uskaltaa pyytää apua.

SAMOAJA TUNTEE RYHMÄN TOIMINTAA SEN ERI VAIHEISSA.

Samoaja tietää miten epämääräisestä joukosta kehittyy ryhmä ja tietää, että oman ryhmän tunnusmerkit, perinteet ja kokemukset muodostavat ryhmähengen. Samoaja osaa käyttää ryhmäytämistehtäviä tarkoituksenmukaisesti. Samoaja osaa ottaa uuden jäsenen ryhmään. Hän osaa varmistaa turvallisen toiminnan ryhmässä.

SAMOAJA LUOTTAU OMIIN KYKYIHINSÄ JOHTAJANA.

Samoaja tunnistaa omat kykynsä ja uskaltaa vastaanottaa uusia haasteita. Koulutuksen aikana samoaja harjoittelee johtamista. Aikuinen tuki auttaa samoajaa käsittelemään onnistumisia ja epäonnistumisia sekä oppimaan niistä.

SAMOAJAIKÄINEN NUORI

Samoaja on 15–17-vuotias nuori, joka on juuri käynyt läpi isoja fyysisiä ja biologisia muutoksia. Muutosten rauhoittuessa samoajan on aika keskittyä elämässään vahvistamaan omaa minäkuvaansa ja persoonaansa. Sukupuolten väliset kehityserot ovat vielä tässä vaiheessa selvästi näkyvissä. Toisilla murrosikä on jo ikäkauden loppupuolella päättymässä, kun taas toisilla voi murrosikä olla ikäkauden alkupuolella vasta alkamassa.

Itsenäistymisessä ja aikuiseksi kasvamisessa tarvitaan läheinen suhde luotettavaan aikuiseen. Oma huoltaja on usein tähän liian lähellä. Samoajat tarvitsevat aikuisen esikuvan, henkilön, johon voi samastua ja jonka toimintaa voi ihailla. Partiotoinnissa samoajalle sopiva esikuva on luotsi. Luotsina toimivan aikuisen tulisi olla saatavilla niin, että samoaja saa häneltä tukea ja ohjausta toimintaansa.

On myös tärkeää, että samoajille on tarjolla erilaisia esikuvia oman luotsin ohella. Vaeltajaikäinen on luontaisesti samoajalle vielä esikuva. Partioaikuista tarvitaan, jotta asioita saadaan kyseenalaistettua.

Ryhmänohjaajakoulutuksessa on hyvä muistaa yksilöllisyyden huomiointi. Persoonallisuuden piirteet ovat muodostuneet ja itsensä aktiivinen kehittäminen on juuri alkanut tai alkamassa.

Jokaisella tulee olla ROK:lla turvallinen olo sellaisena kuin on. Oman mielipiteen kertominen, uusien ihmisten seurassa oleminen tai esiintymiseen liittyvät tehtävät voivat olla joillekin hyvin haastavia.

Samoajien toimintaa ja ajatusmaailmaa leimaa voimakas aatteellisuus. Aatteita ilmaistaan myös ulkoisessa olemuksessa pukeutumisen ja elämäntyylin avulla. Samoajien kehitysvaihetta kuvaaviksi sanoiksi valitut kyseenalaistaminen ja kapinointi liittyvät oleellisesti aatteellisuuteen. Samoajaikäinen nuori voi alkaa näkyvästi jonkin aatteen kannattajaksi. Samoin ajattelevien joukosta löytyy itselle mieluinen, ymmärrystä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta tarjoava viiteryhmä.

Nuori punnitsee arvoja ja aatteita, joita hänelle tarjotaan. Kodin kannattamia arvoja saatetaan lähentyä uudelleen, kun pahin kuohuntavaihe elämässä jää taakse. Samoajalle kehittyy vähitellen kyky hyväksyä ja ymmärtää myös toisin ajattelevia ja aatteellisesti eri aaltopituuksilla olevia. Valtaosin aatteellisuus on vielä melko mustavalkoista. Ikäkauden loppupuolella kiinnostuksen kohteet voivat olla suuria ja maailmanlaajuisia asioita. Maapallon tulevaisuus huolestuttaa siinä missä omakin tulevaisuus. Myös yhteiskunnallisiin asioihin aletaan ottaa kantaa.

Ryhmänohjaajakoulutuksessa voi helposti syntyä tilanteita, joissa samoaja kyseenalaistaa joko toimintatapoja tai asiasisältöjä. Tässä kohtaa on ensiarvoisen tärkeää, että aikuinen ei vähättele samoajan ehkä vielä epäkypsästi esiin tuomia mielipiteitä, vaan aidosti pysähtyy kuuntelemaan ja kertomaan omaa tapaansa ajatella.

Kouluttamisessa yleisesti kannattaa keskittyä yhteen – kahteen oivallukseen / pääviestiin ja jättää teoreettisempi pohdinta vaeltajaikäisten tai aikuisten koulutuksiin.

Samoaja on kiinnostunut erilaista sosiaalisista ja toimintaympäristöistä. Hän selviytyy jo itsenäisesti tilanteista ja kykenee toimimaan erilaisissa ryhmissä. Toisaalta samoaja osaa opettaa asioita myös muille, samalla kun haluaa kehittää itseään. Nämä ominaisuudet tekevät samoajanuoresta erityisen aktiivisen ja toimintakykyisen. On kuitenkin aina muistettava, että vaikka samoaja onkin selkeästi itsenäisesti ajatteleva ja toimiva nuori, hän ei kuitenkaan ole vielä aikuinen.

Ryhmänohjaajakoulutuksessa voi luottaa paljon samoajien omaan aktiivisuuteen ja ymmärtämiseen. Kaikkea ei tarvitse enää vääntää rautalangasta.

Toiminnallisten menetelmien käyttö, parin oivalluksen poimiminen ja kokemuksista oppiminen ovat parhaita tapoja kouluttaa samoajia. On tärkeää, että samoaja oppii havainnoimaan ja tarkastelemaan koke-
maansa ja oppimaansa.

Vaikka samoaja saattaa vaikuttaa valmiilta johtajalta, hän silti tarvitsee aikuista tukea. On hyvä muistaa, että samoajalla on tähän myös oikeus.

Samoajaikäinen on energinen ja aikaansaava silloin, kun tekemiseen on vahva, oma motivaatio. Harrastuksiin ja ehkä kouluunkin käytetään runsaasti aikaa ja nuorella voi olla haasteita ajanhallinnassa. Esimerkiksi harrastuspiireissä vietetty aika ei aina ole tehokasta aikaa, vaan oman porukan kanssa rento yhdessäolo on hyvin tärkeää.

Toiminnallisen ja tehokkaan koulutuksen lisäksi on tärkeää tarjota samoajille myös rennompaa yhdessäoloa sekä hulluttelua. Tämä vaatii usein sen, että aikuinen heittäytyy mukaan. Toisaalta tärkeää on muistaa, että silloin kun jotakin tehdään, tehdään puuhastelun sijaan konkreettisia asioita. Samoajille ei sovi pelkkä tekeminen tekemisen vuoksi.

Valitettavan moni samoaja kokee tänä päivänä ahdistusta opiskelujen paineissa. Ryhmänohjaajakoulutuksen yhteydessä on tärkeää huomioida tämä esimerkiksi keskustelujen, neuvojen ja harjoitteluun liittyvien käytännön helpotusten avulla.

Samoajille kaveriporukassa toimiminen ja kokemusten kartuttaminen on tärkeää. Samoaja sitoutuu ystävyssuhteisiin usein omien aatteidensa pohjalta. Toisaalta kavereiden mielipiteet vaikuttavat oman aatteen valintaan erityisesti ikäkauden alkupuolella. Samoajaikäisistä nuorista monet saattavat seurustella. Toisaalta 15–17-vuotiaiden elämässä pohditaan vielä huolestuneena omien kokemusten vähyyttä seurustelusta, läheisyydestä ja seksuaalisuudesta. Tukea ajatuksilleen samoaja saattaa hakea esimerkiksi kaveriltaan, lehtien palstoilta sekä internetistä. Aikuinen voi oikealla ja rohkaisevalla tavalla onnistua luomaan samoajien kanssa myönteisen keskusteluyhteyden, jossa hämmäntäviäkin aiheita voidaan puida yhdessä puhuen.

Vaikka nämä asiat eivät kuulukaan ryhmänohjaajakoulutuksen sisältöön, voi asioista silti tulla puhetta. Sitä ei kannata säikähtää, vaan päinvastoin lähteä keskusteluun mukaan kertomaan hieman vanhemman ihmisen perspektiiviä ja ajatuksia. ROK:ssa voidaan myös esimerkiksi iltaohjelmassa toteuttaa samoajien tai tarpojen pauseja.

ROK:N TOTEUTTAMINEN

ROK:N KÄYNNISTÄMINEN

Ryhmänohjaajakoulutus ajoittuu ensimmäiseen samoajavuoteen, joten koulutuksen järjestäminen tulee ajankohtaiseksi, kun lippukunnassa aloittaa uusia samoajia.

Ryhmänohjaajakoulutus kuuluu samoajien ohjelmaan, joten kaikki lippukunnan samoajat käyvät läpi koulutuksen pakollisena osana samoajaohjelmaa. Koulutuksen toteuttaminen on lippukunnan vastuulla. Jokainen lippukunta joutuu omalta osaltaan miettimään, miten kurssi saadaan sopimaan parhaiten oman lippukunnan vuosikalenteriin. Kurssi voi olla ensimmäisen samoajavuoden syksyllä tai keväällä.

On monta tapaa järjestää ryhmänohjaajakoulutus ja lippukunnan johdon tulee valita juuri omaan lippukuntaan sopiva tapa. Koulutus voidaan järjestää esimerkiksi puolen vuoden aikana samoajien kokoontumisissa tai kahden viikonlopun mittaisena koulutuksena.

SEURAAVASSA LUVUSSA ON ESIMERKKEJÄ TOTEUTTAMISTAVOISTA. TÄRKEÄÄ ON HUOMATA KOLME ASIAA:

1. Koulutusrupeamien kesto on laskennallisesti 27 tuntia. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koulutusta on esimerkiksi kahtena eri viikonloppuna tai useina arki-iltoina säännöllisesti. Pelkkä yksi kurssiviikonloppu ei riitä kattamaan koko koulutusta.
2. Johtamisharjoittelu on osa ROK:sta. Samoaja ei ole valmis johtajaksi ilman harjoittelua ja harjoittelun aikana luotsin tai muun aikuisen aktiivinen tuki on välttämätön.
3. Koulutukseen voidaan yhdistää myös samoajien aktiviteetteja, etenkin silloin, jos koulutus järjestetään retken muodossa. Retkitaitojen tarkistaminen ja vahvistaminen on erittäin tärkeä osa kurssia, sillä kurssin jälkeen samoajien pitää pystyä järjestämään retki itsenäisesti johtamalleen ikäkaudelle.

Lippukunnat voivat tehdä yhteistyötä ja pitää yhteisen ryhmänohjaajakoulutuksen esimerkiksi alueellaan. Jos koulutukseen on osallistumassa lippukunnasta vain muutama samoaja (1–3 samoajaa), kannattaakin toteuttaa koulutus useamman lippukunnan voimin. Alueellisesti järjestetty ryhmänohjaajakoulutus antaa samoajalle paljon, kun hän pääsee tutustumaan muihin alueensa samoajiin ja lippukuntiin. Koulutuksesta tulee usein paljon rikkaampi, kun mukana on erilaisia kouluttajia, osallistujia ja toimintatapoja.

Alueellisesti järjestetyssä koulutuksessa on huomioitava lippukuntien omat käytännöt ja tarpeet. Osa aktiviteeteista on hyvä jättää tehtäväksi lippukunnissa oman samoajavartion kanssa. Tällaisia aktiviteetteja ovat esimerkiksi pestikeskustelu ja lippukunnan käytännöt. Koska alueen yhteisten viikonloppujen löytäminen voi olla haasteellista, voi harkita koulutuksen järjestämistä iltatapaa- misten ja viikonlopun yhdistelmänä, jolloin yhteiseen osioon riittää yksi viikonloppu ja lippukunta huolehtii loppuista aktiviteeteista. Tällöin jokaisessa lippukunnassa tulee samoajien ohjelmassa huomioida, että riittävän moneen tapaamiseen tulee mahdollistaa myös koulutusta.

NOORA QVICK

ROK:N ERI MUODOT

Tässä esitellään muutamia tapoja järjestää samoajien ryhmänohjaajakoulutus. Nämä ovat nimenomaan esimerkkejä ja muitakin tapoja on. Tärkeää on huomioida samoajien tarpeet ja jaksaminen. Lippukunta voi hyvin käyttää omia perinteisiä tapojaan, huomioiden kuitenkin kurssin vaatimukset.

MAHDOLLISIA TAPOJA JÄRJESTÄÄ RYHMÄNOHJAAJAKOULUTUS:

- Arki-iltojen ROK
- Kahden viikonlopun ROK
- Kolo-iltojen ja viikonlopun yhdistelmä ROK

ARKI-ILTOJEN ROK

Arki-iltojen ROK:ssa yhden koulutusillan aikana tehdään noin yksi aktiviteetti. Koska ROK:n arvioitu kokonaisaika on 27 tuntia, on koulutusiltoja oltava vähintään 14 (kesto 2 tuntia / kerta). Kurssi kannattaa rakentaa siten, että samoajilla on vuoden aikana vaihtelevasti koulutusiltoja ja ”tavallisia” samoajatapaamisia. Esimerkiksi joka toinen samoajatapaaminen voi olla ROK:sta ja joka toinen tapaaminen muuta samoajaohjelmaa. Samoajaikäiselle kalenteriaikataulut ovat vaikeita. Mikäli mahdollista, koulutukset kannattaa pitää esimerkiksi viikkotoiminnassa. ROK:lla on oltava selkeä aloitus- ja lopetuskerta, ja samoajan on osattava erottaa koulutus muusta samoajaohjelmasta.

Arki-iltojen koulutukset kannattaa järjestää samaan aikaan vuodesta kuin johtamisharjoittelu, jotta koulutusilloissa voidaan käsitellä harjoittelussa esiin nousevia asioita. Kuitenkin ainakin joitain koulutusaktiviteetteja olisi hyvä olla käytynä ennen kuin johtajaharjoittelu alkaa, jotta samoajalla on riittävästi työkaluja aloittaa johtamisharjoittelu.

Arki-iltojen ROK:n hyvänä puolenä on esimerkiksi se, että samoajat jaksavat keskittyä paremmin, kun koulutusta on vain muutama tunti kerrallaan. Arki-iltoihin on myös helppo kutsua vierailevia koulutajia tai käydä tutustumassa erilaisiin paikkoihin, kuten lippukunnan kämppään tai varastoon. Sairastumistapauksissa yhden illan koulutukset on helpompi korvata kuin koko viikonlopun koulutusjakso.

Arki-iltojen ROK:n haasteena on, että koulutuksesta tulee helposti hajanaista eivätkä samoajat osaa välttämättä linkittää eri kerroilla oppimaansa yhdeksi kokonaisuudeksi. Jos arki-iltojen ROK järjestetään alueellisesti tai kurssilla on muuten toisilleen vieraita henkilöitä, eivät he välttämättä tutustu toisiinsa yhtä hyvin kuin viikonloppukurssilla.

Kouluttajat ja kurssilaiset sopivat ensimmäisessä koulutusillassa, miten toimitaan niissä tilanteissa, jolloin kurssilainen ei pääse paikalle yhteen koulutustiltaan. Kurssilaisen on kuitenkin jollain tavalla saatava tieto myös tässä koulutusillassa käsitellyistä aiheista.

KAHDEN VIIKONLOPUN ROK

Kahden viikonlopun ROK:ssa aktiviteetit jaetaan kahdelle eri viikonlopulle. Viikonloput on hyvä sijoittaa kalenteriin siten, että ensimmäinen viikonloppu pidetään ennen johtamisharjoittelun alkamista ja toinen viikonloppu on johtamisharjoittelun loppupuolella tai kun harjoittelu on ohi. Tarvittaessa voi järjestää muutaman yksittäisen koulutusillan viikonloppujen välissä.

Ensimmäiseen viikonloppuun kerätään erityisesti niitä koulutusaktiviteetteja, joiden tietoja samoaja tarvitsee välttämättä johtamisharjoittelussa (kokous-tema kokonaisuudessaan, muista teemoista osia). Toiseen koulutusviikonloppuun voidaan jättää selkälaiset aktiviteetit, joissa syvennyttään enemmän johtamiseen ja joiden kouluttamisessa on hyötyä siitä, että samoajilla on jo johtamiskokemusta. Toinen kurssiviikonloppu voidaan hyvin järjestää kaikilla mukavuuksilla, mutta toisen viikonlopun olisi hyvä olla maastossa tai kämpällä, jolloin retkitaitojen kertaus tulee lähes itsestään.

Kahden viikonlopun ROK:n etuina ovat esimerkiksi kurssilaisten parempi ryhmäytyminen, kaikki ovat varmemmin paikalla jokaisessa aktiviteetissa, retkitaitojen kertaus ja koulutettavien asioiden helpompi linkittäminen toisiinsa. Kahden viikonlopun ROK:n heikkoutena on muun muassa koulutuksen käymisen liian raskaaksi ja siten samoajien väsyminen. Lisäksi jokaisen kurssilaisen on pystyttävä olemaan läsnä kummassakin koulutusviikonlopussa, muuten kurssilaiselle jää liian suuri aukko koulutukseen eikä hän voi saada koulutusta valmiiksi ilman erikseen järjestettävää korvaavaa koulutusta.

KOULUTUSILTOJEN JA VIIKONLOPUN YHDISTELMÄ ROK

Koulutusiltojen ja viikonlopun yhdistelmä ROK:ssa osa koulutusaktiviteeteista käydään läpi arki-iltojen koulutuksissa ja osa aktiviteeteista taas viikonlopun aikana. On syytä harkita, sijoittaako koulutusviikonlopun heti kurssin ja johtamisharjoittelun alkuun vai päättääkö viikonloppu koko kurssin ja harjoittelun.

Arki-iltojen koulutukset pyörivät samaan aikaan kuin johtamisharjoittelu, jotta niissä voidaan käsitellä harjoittelussa esiin nousevia asioita. Ennen johtamisharjoittelun alkamista samoajilla on oltava ainakin muutama koulutuksen aktiviteetti jo käytynä, jotta heillä on edes jonkinlaisia eväitä aloittaa johtamisharjoittelu. Johtamisharjoittelun aikana samoajille järjestetään sekä koulutusiltoja että muuta samoajaohjelmaa.

Yhdistelmä ROK on erityisen toimiva alueellisen ROK:n järjestämismuoto. Koko kurssin koulutusviikonlopussa käsitellään sellaisia asioita, joissa kurssilaisten lippukunnalla ei ole suurta merkitystä. Arki-illat voidaan taas pitää oman lippukunnan kesken, jolloin on helpompi käsitellä juuri kyseisen lippukunnan toimintatapoja. Myös osa arki-illoista voidaan järjestää alueellisesti.

ROK:N AKTIVITEETTIENTEN JAKAUTUMINEN KURSSILLA

Johtamisharjoittelu on pituudeltaan 6 kuukautta eli useimmiten se jatkuu muiden osioiden jälkeenkin. Kurssi on suoritettu vasta kun myös johtamisharjoittelu on ohi. Aktiviteetteja voi jakaa osiin ja esimerkiksi leikkiaktiviteetillä keventää eri koulutusosioita.

Jokaisen aktiviteetin yhteydessä on annettu erilaisia ideoita toteuttaa aktiviteetti. Joidenkin aktiviteettien kohdalla yhden toteutusvinkin tekeminen

riittää, jonkin toisen aktiviteetin kohdalla on hyvä tehdä useampi toteutusvinkki. Kouluttaja arvioi toteutusvinkkien määrää/monipuolisuutta aktiviteetin osaamistavoitteiden mukaan. Kouluttajan on myös huomioitava koulutuksen kohderyhmä; vaikka aiheet ovatkin samoja, tarkoitus ei ole kouluttaa niin laajasti ja syvällisesti kuin esimerkiksi partiojohtajien peruskurssilla.

JOKAINEN KURSSI ON ERILAINEN, MUTTA SUOSITTELEMME AKTIVITEETEILLE SEURAAVAA JÄRJESTYSTÄ:

AKTIVITEETTI	AIEMMIN KÄSITELTÄVÄ AKTIVITEETTI	TEEMA
1. Samojajohtajan oikeudet ja velvollisuudet		Johtaminen
2. Ikäkausien ominaispiirteet		Partiokasvatus
3. Ryhmän vaiheet		Ryhmä
4. Ryhmytyminen ja ryhmähenki		Ryhmä
5. Partiomenetelmä ja -ihanteet		Partiokasvatus
6. Partio-ohjelma		Partiokasvatus
7. Toimintasuunnitelman tekeminen	Partiomenetelmä- ja ihanteet, partio-ohjelma	Kokous
8. Ryhmän kokouksen suunnittelu	Partiomenetelmä- ja ihanteet, partio-ohjelma	Kokous
9. Pestikeskustelu		Johtaminen
10. Johtamisharjoittelu	Pestikeskustelu	Johtaminen
11. Johtaminen eri tilanteissa		Johtaminen
12. Leikki		Kokous
13. Lippukunnan käytännöt		Kokous/retki
14. Ajanhallinta		Johtaminen
15. Hiljentymiset ja paussit		Kokous
16. Retkitaitojen tarkistus		Retki
17. Turvallisuusohjeet ja Turvallisesti yhdessä -koulutus		Kokous/retki
18. Retken järjestäminen	Turvallisuusohjeet, retkitaitojen tarkistus	Retki
19. Johtamisen haasteet		Johtaminen
20. Palautekeskustelu johtamisharjoittelusta	Pestikeskustelu, johtamisharjoittelu	Johtaminen

JOHTAMISHARJOITTELU

- ▶ Ryhmänohjaajakoulutukseen kuuluu pakollisena osana vähintään puolen vuoden johtamisharjoittelu.
- ▶ Koska ROK:ssa keskitytään nimenomaan pienryhmän johtamiseen, myös johtamisharjoittelu tulee toteuttaa pienryhmässä eli noin 5–7 hengen ryhmässä.
- ▶ Johtamisharjoitteluun kuuluu ennen sen alkua ja sen päätteeksi käytävä pestikeskustelu.
- ▶ Johtamistehtävässä samoajaa tukee aikuinen. Kyseisen aikuisen on tiedettävä, mistä johtamisharjoittelussa on kysymys.
- ▶ Johtamisharjoittelu toteutetaan ensisijaisesti joko vertaisjohtajana samoajan omassa samoajavartiossa tai tarpojavartion johtajana. Samoajaa tukee tehtävässä aikuinen luotsi.
- ▶ Lippukunnassa kannattaa ohjata samoajia tarpojen johtajaksi. Tarpojat tarvitsevat samoajia esikuvakseen ja siten kannustamaan tarpoja partiossa eteenpäin. Tarpoikäinen nuori on kehitysvaiheessa, jossa vähän vanhemmat samoajat ovat ihailtuja, mutta aikuisia vastaan kapinoidaan ja heistä halutaan irrottautua. Siksi samoajajohtaja ja ajoittain paikalla oleva aikuinen tuki luotsi ovat sopivin johtamismalli. Tarpojaohjelma on rakennettu tätä silmällä pitäen.
- ▶ Tarvittaessa johtamisharjoittelu voidaan toteuttaa myös seikkailijajoukkueessa, mutta samoajan kanssa ryhmää johtaa aina aikuinen eli sampo. Sammon pesti on aikuisen pesti ja siten sampokoulutus on tarkoitettu aikuisille. Jos samoaja toimii seikkailijajohtajana, on muistettava, että aikuinen vastaa sammon tehtävistä ja on päävastuussa seikkailijajoukkueesta.
- ▶ Myös akelan pesti on aikuisen pesti ja siten akelakurssi on tarkoitettu aikuisille. Samoaja voi tarvittaessa tehdä johtamisharjoittelun sudenpentulaumassa, mutta varsinaisena johtajana toimii aina aikuinen eli akela. Tämä johtuu siitä, että sudenpentu tarvitsee vielä lähelleen äidin / isän kaltaista aikuista, joka osaa luoda sudenpentulle turvallisen olon ja pitää huolta sudenpennun perustarpeista. Sudenpentulaumat (ja seikkailijajoukkueet) ovat kooltaan pienryhmää suurempia, jolloin johtamistehtävä on hyvin erilainen kuin mihin ROK varsinaisesti kouluttaa samoajia.
- ▶ Epävarmalle samoajalle aikuisen tai vaeltajan kanssa johtaminen voi olla turvallisemman tuntuinen ja helpommin lähestyttävä alku johtajapolulle. Johtamisharjoittelupaikat kannattaa myös aina miettiä yksilölle sopivaksi. Jollekulle samoajalle riittävän haastava harjoittelu voi olla aikuisen apuna toimiminen, kun taas toiselle sopii kokonaisvastuun ottaminen hyvin itsenäisesti.
- ▶ Jos lippukunnassa on useampi uusi johtamisharjoittelua ohjaava aikuinen, kannattaa lippukunnassa järjestää ohjaajille tarkoitettu oma iltahetki. Vinkki-illassa on hyvä käydä lävitse ROK:n tavoitteet ja sisältö sekä perehtyä johtamisharjoittelun ohjaajan muistilistan sisältöihin.

ROK:N PÄÄTTÄMINEN

ROK päättyy vasta, kun samoaja on suorittanut kaikki koulutusaktiviteetit sekä saanut johtamisharjoittelun päätökseen. Viimeistään johtamisharjoittelun pestikeskustelun yhteydessä on samoajan kanssa sovittava, milloin johtamisharjoittelu ja muu ryhmänohjaajakoulutus päättyy. Näin samoaja ja luotsi tietävät mihin sitoutuvat. Luotsin tehtävänä on koordinoida ja varmistaa, että kaikki ryhmänohjaajakoulutusta käyvät samoajat ovat käyneet läpi kaikki koulutusaktiviteetit sekä johtamisharjoittelun. Luotsi antaa tarvittaessa lisäkoulutusta niille samoajille, jotka eivät ole jostain syystä käyneet jotain koulutusaktiviteettia.

Ryhmänohjaajakoulutuksen loppuun saattaminen on hieno hetki samoajan partiopolulla. Tätä voi juhlistaa esimerkiksi samoajien yhteisellä illanvietolla tai jakamalla kurssimerkit lippukunnan yhteisessä tilaisuudessa.

Kurssin päätyttyäkin samoaja tarvitsee edelleen luotsin tukea omassa partiotoiminnassaan, niin samoajaohjelman toteuttamisessa kuin mahdollisessa uudessa johtamistehtävässäänkin.

SUOMEN PARTIOLAISTEN JA OPINTOKESKUS SIVIKSEN MYÖNTÄMÄN OPINTOPISTEYTETYN TODISTUKSEN SAAMINEN

Suoritetun ryhmänohjaajakoulutuksen tunnuksia ovat ROK-merkki sekä Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n yhdessä Opintokeskus Siviksen kanssa myöntämä todistus koulutuksesta. Opintopisteytetty todistus antaa hyvät mahdollisuudet hyväksi lukea esimerkiksi toisen asteen opintoja suoritettulla partiokoulutuksella.

Ryhmänohjaajakoulutuksesta saatava todistus on laajuudeltaan 10 opintopistettä ja vastaa toisen asteen opintojen tasoa.

Kurssinjohtajan on hyvä tarkistaa opintopisteytettyjen todistuksien hakuprosessi ennen kurssin järjestämistä omasta piiritoimistosta.

JOTTA SAMOAJA VOI SAADA RYHMÄNOHJAAJAKOULUTUKSESTA OPINTOPISTEYTETYN TODISTUKSEN, TULEE KURSSINJOHTAJAN TOIMIA NÄIN:

1. Kurssinjohtaja luo Kuksa-partiorekisteriin tapahtuman toteutettavasta ryhmänjohtajakoulutuksesta. Kurssi voi olla useamman lippukunnan yhteinen, tai piirin järjestämä eikä se vaikuta todistuksen saamisen prosessiin. Tapahtuman tiedoissa on oltava vähintään kurssin nimi (ROK), alkua- ja loppupäivämäärä, paikkakunta ja kurssinjohtajan nimi. Tapahtumaan ilmoitetaan osallistujiksi kaikki kurssin suorittavat samoajat.

Huom! Koulutukseen osallistujan on suoritettava kaikki koulutuksen aktiviteetit aktiviteettien kuvausten mukaisesti, jotta koulutuksen laajuus täyttyy. Koulutus on valmis vasta, kun johtamisharjoittelu palautekeskusteluineen on päättynyt. Jos koulutus toteutetaan joillakin suppeammilla aktiviteettisäällöillä kuin Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n ohjelmassa on määritelty, ei todistusta voi hakea.

2. Kurssinjohtaja ilmoittaa piiritoimistolle kurssin päätyttyä, että kurssi on pidetty ja ketkä tapahtuman osallistujat saavat todistuksen. Jos joku ei suorittanut kurssia loppuun, hänen osallistuminsensa poistetaan Kuksan tapahtumasta. Jos jonkun koulutukseen osallistujan kohdalla koulutuksen loppuunsaattaminen viivästyy, voidaan hänen tietonsa toimittaa piiritoimistoon jälkikäteen. Silloin viestiin liitetään tiedot suorittajan nimestä, kurssin ajankohdasta, paikasta ja kurssinjohtajan nimestä.

3. Piiritoimiston työntekijä syöttää osallistujien tiedot Sivisverkkoon, jonne koulutustiedot tallennetaan ja josta todistukset tulostetaan. Todistukseen tulee suorittajan etunimi ja sukunimi sen mukaan mitä Kuksassa kenelläkin on näissä kentissä. Kuksassa oleva sähköpostiosoite on Sivisverkossa eri henkilöt erotteleva tekijä. Kuksasta Sivisverkkoon siirretään myös suorittajan syntymäaika. Myöhemmin kun suorittaja täyttää 18 vuotta, hän voi rekisteröityä Sivisverkkoon ja tunnistautua pankkitunnuksilla henkilöllisyyden varmistamiseksi. Silloin myös ROK-todistukseen voidaan muuttaa koko henkilötunnus. Jos koulutuksen käynyt tarvitsee uuden kopion todistuksesta, saa sen tilattua Opintokeskus Siviksestä korvausta vastaan. Piiritoimiston työntekijä tulostaa todistukset suoraan osallistujille tai lippukuntaan juhlavasti jaettavaksi.

4. Koulutukseen osallistuneille voidaan jakaa heti koulutuksen päätöstilaisuudessa kurssitodistus, joka voi olla esimerkiksi Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n todistus pohjalle kirjoitettu. Opintokeskus Siviksen myöntämä todistus on kuitenkin ainoa virallinen opintopisteet kertova todistus.

ROK:N KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT

KOULUTUKSEN SUUNNITTELU

Ryhmänohjaajakoulutuksen suunnittelu tulee aloittaa ajoissa, jotta halutut kouluttajat ehditään rekrytoimaan ja halutut tilat varaamaan. Lisäksi koulutettavien samoajien tulee saada tieto koulutuksesta hyvissä ajoin. Kouluttajien on oltava hyvissä ajoin perillä omista koulutusaiheistaan.

Koulutuksen johtaja tulee rekrytoida ajoissa, jotta hänellä on aikaa valmistautua koulutuksen suunnitteluun. Koulutukselle tulee suunnitella sopiva koulutusaikataulu. Aikaa kurssin suunnitteluun ja valmisteluun kannattaa varata useampi kuukausi. Koulutukselle voi valita sopivan teeman, jota on helppo käyttää viestinnässä ja ohjelmassa. Koulutuksen johtajana voi toimia useampikin henkilö, esim. samoajaluotsi ja ikäkausivastaava yhdessä.

Myös kouluttajat voivat toimia pareittain. Erityisen arvokasta yhteistyö on silloin, kun parina toimii kokeneempi kouluttaja yhdessä kokemattomamman kouluttajan kanssa. Parityöskentelyä voi käyttää myös arviointiin. Toinen parista voi esimerkiksi vuorollaan arvioida toisen koulutusrupeamaa (voi toki samalla toimia esim. avustajana) ja antaa palautetta rupeaman jälkeen. Tästä on hyötyä paitsi seuraavaa ROK:sta järjestettäessä, myös jo saman ROK:sen aikana, koska usein sama kouluttaja pitää usein useamman kuin yhden koulutusrupeaman.

Kurssilaisten määrä vaikuttaa myös kurssin järjestämiseen. Jos omasta lippukunnasta on vähän koulutettavia, kannattaa ainakin osa kurssista järjestää yhdessä lähialueen lippukuntien kanssa. Iso kurssi on kustannustehokkaampi, mutta suuri osallistujamäärä voi vaikuttaa kurssihenkeen. Osallistujamäärä mietittäessä on tärkeintä miettiä mitkä ovat lippukunnan tarpeet.

Käytännössä suunnittelu kannattaa aloittaa noin kolmea kuukautta ennen ensimmäistä koulutusta. Tässä vaiheessa riittää, että suurin osa kouluttajista on tiedossa ja koulutuksen päivämäärät voidaan antaa tiedoksi. Koulutuspaikat on syytä varata viimeistään tällöin.

Suunnittelukokousten määrä riippuu lippukunnan tai alueen perinteistä ja siitä kuinka kokeneita kouluttajia on mukana. Useampia suunnittelukokouksia kannattaa järjestää silloin, kun lippukunnassa järjestetään ensimmäistä samoajien ryhmänohjaajakoulutusta, jotta jokaisella on samanlainen käsitys koulutuksesta. Vastaavanlainen tilanne on myös silloin, kun koulutusta järjestetään useamman lippukunnan voimin.

Ensimmäinen suunnittelukokous kannattaa järjestää heti, kun kurssin päivämäärät on vahvistettu. Varsinkin kokemattomille kouluttajille on tärkeää saada oma vastuualueensa selväksi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Ensimmäisen kokouksen pääasiana tulisi olla kouluttajien eli staabin jäsenten tutustuminen ja koulutuksen yleisistä linjoista päättäminen.

ENSIMMÄISESSÄ KOKOUKSESSA ON HYVÄ KÄYDÄ AINAKIN SEURAAVAT ASIAT LÄPI:

- ▶ tutustuminen, jos koulutuksen staabi ei ole ennestään tuttu
- ▶ yhteisten pelisääntöjen sopiminen
- ▶ ryhmänohjaajakoulutuksen tavoitteiden läpikäynti: mitä ollaan tekemässä?
- ▶ kouluttajien omat tavoitteet koulutukselle
- ▶ edellisten koulutusten palautteeseen ja loppuarviointiin tutustuminen: mitä voisi tehdä toisin ja mikä kannattaa säilyttää?
- ▶ osallistuvien samoajien valmiuksien huomiointi
- ▶ samoajien johtamisharjoittelujen kartoittaminen
- ▶ koulutuksen aikataulusta päättäminen, jos sitä ei ole vielä tehty (kaksi viikonloppua vai arki-iltaisin?)
- ▶ aktiviteettien jakaminen kurssin eri osioille ja niiden järjestys
- ▶ aktiviteettien jakaminen kouluttajien kesken
- ▶ koulutusmuotojen painotuksesta päättäminen: kuinka paljon ollaan sisällä ja ulkona, kuinka paljon käytetään kurssivartioita jne.
- ▶ koulutuksen viestinnän suunnittelu (mainonta, kurssikirje, koulutusryhmän sisäinen viestintä ja materiaalien jakamistapa)
- ▶ alustavaa keskustelua käytettävistä menetelmistä
- ▶ muonituksen, yleisjärjestelyjen ja oheisohjelmien alustava suunnittelu

Toinen suunnittelukokous on hyvä pitää muutamaa viikkoa ennen koulutusta, jotta on aikaa vielä hioa ja muokata suunnitelmia ja tehdä ainakin hienosäätöä. Tässä kokouksessa käydään aktiviteettien suunnitelmien yksityiskohtaisesti läpi. Erityisesti tulee tarkistaa, että kaikki oleellinen tulee varmasti käsiteltyä. Myös suunnitellut koulutusmenetelmät on hyvä käydä yhdessä lävitse, jotta kurssilla käytetään niitä mahdollisimman monipuolisesti.

JÄLKIMMÄISISSÄ KOKOUKSISSA ON HYVÄ KÄYDÄ LÄPI AINAKIN SEURAAVAT ASIAT:

- tarkka suunnitelma aktiviteeteista
- koulutusmenetelmät
- aikataulut
- avustajatarve ennakkovalmisteluissa ja itse koulutuksessa
- aktiviteettien alkumenot, leikit ja lopetus
- yleisjärjestelyjen ja oheisohjelmien tarkat suunnitelmat
- vastaako toteutumassa oleva koulutus samoajien ryhmänohjaajakoulutuksen tavoitteita

Alueellisesti tai useamman lippukunnan yhdessä järjestämässä koulutuksessa on otettava huomioon lippukuntien omat toiveet. Jo ensimmäisessä suunnittelukokouksessa tulee miettiä, mitkä aktiviteetit olisi hyvä jättää suoritettavaksi lippukuntiin. Osa aktiviteeteista on hyvä suorittaa lippukunnan omassa samoajaryhmässä.

TIEDOTTAMINEN

Ryhmänohjaajakoulutus vaikuttaa koko lippukunnan toimintaan, sillä se on merkittävässä roolissa ensimmäisen vuoden samoajien toiminnassa. Koko lippukunnan toimintakauden suunnittelussa on otettava huomioon sekä kurssin koulutusosiot että samoajien johtamisharjoittelu. Lisäksi samoajien kanssa toimivien aikuisten on hyvä olla tietoisia kurssin sisällöstä ja tavoitteista.

Tulevasta koulutuksesta on tietysti informoitava myös samoajia hyvissä ajoin. Jo tarpojaviheen loppupuolella ryhmänohjaajakoulutusta kannattaa ennakko mainostaa. Koska kyseessä on vähintään puolen vuoden mittainen kokonaisuus, on tarkempi informoiminen parasta tehdä henkilökohtaisesti. Tässä tapaamisessa samoajille kannattaa kertoa miksi ja miten kurssi suoritetaan sekä mitä kurssiin kuuluu. Johtamisharjoittelusta keskustelemiselle kannattaa varata jo tässä vaiheessa riittävästi aikaa, sillä se todennäköisesti askarruttaa samoajan mieltä. Samalla voi kysellä samoajan omia toiveita harjoitteluun ja koulutukseen. Myös samoajan kotiin kannattaa tiedottaa siitä muutoksesta, joka nuoren partiossa on tapahtumassa: hänestä tulee johtaja, jolla on vastuutehtäviä

Varsinaiisiin kurssiviikonloppuihin kannattaa samoajille lähettää henkilökohtainen kutsu hyväksi todettua viestintätapaa käyttäen. Luotseja kannattaa käyttää avuksi viestinnässä. Ruokavalio- ja terveydentilatietojen kartoittamisen lisäksi samassa yhteydessä voi kysellä myös samoajan omaa näkemystä tämänhetkisistä tiedoistaan ja taidoistaan. Mahdollisen kurssimaksun suuruus tulee myös ilmoittaa. Kurssiviikonlopun kirjeeseen on syytä laittaa selkeät ilmoittautumisohjeet.

Ilmoittautumisen jälkeen koulutettaville tulee lähettää kurssikirje, jossa kerrotaan tarkempia tietoja kurssista. Kirjeessä kannattaa myös kertoa millaisia varusteita osallistuja tarvitsee. Samoajien valmistautumista helpottaa myös ennakko kertottu kurssiohjelma. Kirjeen mukana voi olla myös esimerkiksi ennakotehtäviä.

Samoajille tiedottamiseen kannattaa panostaa ja sitä kautta tehdä ryhmänohjaajakoulutuksesta houkutteleva. Erilaisilla mainoksilla saa huomion

kiinnitettyä sellaisiin asioihin, joista samoajaikäinen nuori kiinnostuu. Tiedottamisessa kannattaa ottaa kaikki kanavat käyttöön kolon seinän mainoksesta henkilökohtaiseen kirjeeseen ja sosiaalisesta mediasta sähköpostiin.

Pitkäkestoiselle kurssille on hyvä miettiä myös jokin sellainen kanava, jossa voi vaihtaa ajatuksia kurssista, tiedottaa kurssiin liittyviä asioita sekä mahdollisuuksien mukaan jakaa kurssiin liittyvää materiaalia.

KURSSIPAIKKA

Kurssipaikka valitaan kurssin rakenteen mukaan, ryhmälle ja aktiviteetteihin sopivaksi. Retkitaitojen kertaus ja retken suunnittelu on hyvä järjestää kämpällä tai maastossa, kun taas teoreettisempia kertoja voi järjestää kololla. Kurssipaikka voi myös olla sellainen, johon samoajan on hyvä tutustua, esimerkiksi piirin kämpä, jonne voi järjestää retkiä.

Kulkuyhteydet kurssipaikalle ja mahdolliset kuljetusjärjestelyt on hyvä miettiä samoajien näkökulmasta, jotta osallistuminen on mahdollisimman helppoa ja omatoimista. Kurssikirjeeseen liitetään ajo-ohjeet kurssipaikalle.

BUDJETTI

Koulutukseen on syytä varata rahat lippukunnan muun budjetoinnin yhteydessä. Jos samoajilta itseltään kerätään osallistumismaksuja, tulisi summan olla mahdollisimman pieni, sillä koulutus on samoajille pakollista.

Suurimmat kuluerät muodostuvat seuraavista seikoista:

- koulutuspaikkojen vuokrat
- ruoka
- mahdolliset kuljetukset
- materiaalikustannukset (jaettava materiaali, monistus, askartelutarvikkeet)
- kurssimerkki ja todistus
- mahdolliset postimaksut

Usean lippukunnan yhteiskoulutuksessa on talousarvion laadinnassa oltava erityisen huolellinen. Etukäteen on syytä sopia kaikkien järjestävien lippukuntien kesken siitä, mitä asioita sisältyy koulutuksen talousarvioon ja miten mahdollinen tappio jaetaan ja minkä lpk:n kautta talous hoidetaan.

KOULUTTAJAT

Kouluttajien tulisi sitoutua koko koulutukseen. Vierailevia kouluttajia voi ja ajoittain kannattaakin käyttää, mutta kurssin jatkuvuuden ja toimivuuden kannalta on tarpeellista, että osa kouluttajista on paikalla kaikissa koulutusosioissa. Kouluttajien hyvä yhteishenki vaikuttaa koko kurssin onnistumiseen. Staabiin kannattaa koota sekä kokeneita partiota johtajia jakamaan kokemuksestaan että nuorempia johtajia, jotka paremmin samaistuvat koulutettaviin, heidän osaamiseensa ja ajatuksiinsa. Kouluttajien tulee olla vähintään 18-vuotiaita, jotta samoajat eivät kouluta samoajia. Kouluttajilla on hyvä olla partiojohtajan peruskurssi käytynä, jotta kouluttajilla on riittävä kokemusta partiokoulutuksista ja tietotaitoa johtamisesta partiossa. Vähintään kurssinjohtajalla tulee olla käytynä ROK-kouluttajakoulutus. Uusia kouluttajia kannattaa myös ottaa mukaan tulevia kursseja silmällä pitäen siirtämään osaamista.

Kouluttajan tulee myös varata aikaa ennen kurssia ja kurssin jälkeen oleville suunnittelu- ja palautekouksille. Aktiviteettien tekemisen suunnittelua ei saa jättää koulutuksen aikana tapahtuvaksi, esimerkiksi siksi että kouluttajia voidaan tarvita avustajiksi myös muihin aktiviteetteihin. Jokaisen kouluttajan tulisi varautua viettämään aikaa samoajien kanssa. Staabin tulee olla valmis muuttamaan koulutuksen sisältöjä ja toimintatapoja koulutuksen aikana, jos se osoittautuu tarpeelliseksi.

ROK-kurssin kouluttajan on oltava perehtynyt ryhmänohjaajakoulutukseen ja tunnettava samoajaohjelma. Kouluttaja tuntee samoajaikäisen nuoren maailmaa ja ymmärtää kouluttavansa nuorta eikä aikuista. Partiopiirien tarjoamilta kursseilta, esimerkiksi partiokouluttajakurssi ja ROK-kouluttajakurssi, saa hyviä työkaluja ja vinkkejä kouluttamiseen.

Johtamisharjoittelua varten lippukunnassa on hyvä pitää johtajistolle perehdytys harjoittelun ohjaamiseen ja samoajan pestaan. Apua pestin tekemiseen saa liitteenä olevasta Johtamisharjoittelun ohjaajan muistilistasta.

KOULUTUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Yhteisellä koulutusosioilla pitää olla selkeä päätöshetki. Se voi olla esimerkiksi yhteisten kurssiviikonloppujen lipunlasku tai kurssi-iltojen päätöskahvit. Johtamisharjoittelu voi jatkua vielä tämän jälkeenkin.

Koko ryhmänohjaajakoulutus on suoritettu vasta, kun samoaja on saanut johtamisharjoittelun päätökseen. Tämän jälkeen samoaja saa kantaa ROK-merkkiä partiopaidan oikeassa taskussa. Kurssitodistus ja merkki tulee jakaa erikseen lippukunnan yhteisessä tilaisuudessa, jotta korostetaan koulutuksen merkitystä samoajan partiopolulla ja uuden johtajan arvoa lippukunnassa.

KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettavilta samoajilta tulee kerätä palautetta koulutuksen onnistumisesta koulutuksen aikana, joko yhdestä aktiviteetista tai isommasta kokonaisuudesta. Palautteen avulla varmistetaan koulutuksen onnistuminen ja koulutetun asian omaksuminen. Palautteen kerääminen tapahtumasta toimii myös mallina samoajille: toiminnan arviointi ja osallistujien mielipiteiden kuuleminen ovat tärkeitä osia toiminnan tekemisessä. Palaute voidaan kerätä nopeasti muutaman kysymyksen avulla ja saadut vastaukset kirjata muistiin koulutuksen loppuarviointia varten.

PALAUTETTA VOIDAAN KERÄTÄ ESIMERKIKSI SEURAAVIEN KYSYMYSTEN AVULLA:

- ▶ Mikä oli mielestäsi kaikkein oleellisinta äskeisessä koulutuksessa tai mitä opit?
- ▶ Kuinka helppona tai vaikeana uskoisit näiden asioiden soveltamisen käytännössä olevan?
- ▶ Tuntuuko tällä hetkellä, että sait riittävästi tietoa/oppia tästä aiheesta?
- ▶ Miten, missä ja koska toivoisit jatkossa samaa asiaa käsiteltävän?
- ▶ Luuletko, että koulutustuokiossa olleita leikkejä, aloitusta tai lopetusta pystyisi hyödyntämään oman ryhmän kokouksessa?
- ▶ Oliko koulutus sopivan vaikea?

Koulutuksen lopuksi kannattaa kerätä palautetta myös koko koulutuksesta: yleisjärjestelyistä, ennakkotiedotuksesta, puitteiden toimivuudesta jne. Kerätyn palautteen perusteella seuraavan ryhmänohjaajakoulutuksen järjestäjät pystyvät taas kehittämään koulutusta.

Samoajien palautteen lisäksi myös muiden kouluttajien antama palaute on tärkeää. Tämän voi toteuttaa esimerkiksi niin, että jokaista kouluttajaa seuraa ja havainnoi toinen kouluttaja. Koulutuksen jälkeen kouluttajalle kerrotaan havainnoista:

- ▶ Olivatko kaikki mukana, säilyikö mielenkiinto?
- ▶ Miten aikataulu piti, miten kouluttaja onnistui toteuttamaan suunnitelmansa mukaisen rupeaman?
- ▶ Toimivatko valitut työskentelytavat kuten oli ajateltu?
- ▶ Näyttivätkö kaikki ymmärtävän ja oppivan asian?
- ▶ Täytyivätkö aktiviteetin tavoitteet?

Lisätietoja palautteen keräämisestä ja sen antamisesta saa muun muassa Partiojohtajan käsikirjasta.

KOULUTUS- MENETELMÄT

Ryhmänohjaajakoulutuksessa tulee käyttää mahdollisimman toiminnallisia koulutusmenetelmiä, koska toiminnallisuus tekee koulutuksesta vaihtelevampaa, mielenkiintoisempaa ja partiomaisempaa. Toiminnallisten menetelmien käyttö ja partiomenetel-

män toteuttaminen koulutuksessa toimii samoajille myös arvokkaana esimerkkinä, jota he voivat itse noudattaa toiminnassaan ryhmänjohtajina. Partio-
piirit järjestävät partiokouluttajakursseja, joista saa hyviä vinkkejä myös ROK:ssa kouluttamiseen.

PARTIOMENETELMÄ ROK:SSA

PARTIOMENETELMÄN OSAT VOISIVAT NÄKYÄ RYHMÄNOHJAAJAKOULUTUKSESSA ESIMERKIKSI SEURAAVIN TAVOIN:

SITOUTUMINEN PARTION ARVOIHIN:

- Lipunnosto, aamu- ja iltahiljentymiset, partiohuivi, ruokalaulut, iltanuotio ja samoajalupaus, mikäli samoajavartio suorittaa Tervetuloa samoajaksi -vaihetta sekä partioihanteellinen toiminta.

SYMBOLIIKKA:

- Kurssivartion nimi, huuto ja tunnus. Myös lippukuntien symboliikka on esillä. Samoajien vihreä väri näkyy koulutuksen aikana.

NOUSUJOHTEISUUS:

- Johtamistehtävät ovat aluksi pienempiä ja vastuu sekä haastavuus kasvaa vähitellen.

VARTIOJÄRJESTELMÄ:

- Samoajat toimivat vartioissa ja kukin vartion jäsen toimii vuorollaan vartionjohtajana.

TEKEMÄLLÄ OPPIMINEN:

- Koulutukset ovat toiminnallisia.

AIKUINEN TUKI:

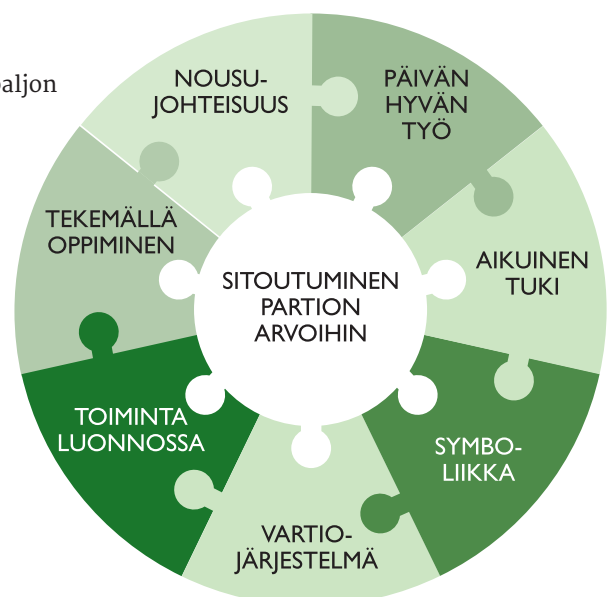
- ROK:n johtaja on aikuinen, ja aikuinen on mukana kaikilla koulutuskertoilla ja koulutusrupeamissa sekä johtamisharjoittelussa.

PÄIVÄN HYVÄ TYÖ:

- Samoajat tekevät pienen talokotehtävän koulutuspaikassa tai kololla.

TOIMINTA LUONNOSSA:

- Koulutukset toteutetaan mahdollisimman paljon ulkona luonnoissa.

ESIMERKKEJÄ TOIMINNALLISISTA KOULUTUSMENETELMISTÄ

- Näytelmät, pantomiimi, kouluttajien toteuttama simulaatio
- Tuttujen pelien muokkaaminen, esim. Pictionary, Alias, muistipeli, Domino, palapeli, sanaristikko, kirjainruudukko, hirsipuu, bingo
- Kilpailut, leikit, tietokilpailut
- Valokuvaus, videointi, valmiit videot
- Seinäjulisteet, kuvakollaasit
- Tiedon etsiminen eri lähteistä, esim. Kompassi-sovellus, partio-ohjelma.fi-sivusto, ohjelmapainotuksen nettisivut, Reppu-kirja, Partiojohtajan käsikirja, partio.fi, piirin nettisivut
- Learning cafe, open space (= Tilassa on eri aiheista olevia keskustelupöytiä. Jokaisessa pöydässä yksi kouluttaja. Kurssilaiset kiertävät keskustelemassa pöydissä ja kouluttaja kirjaa ylös kurssilaisten ajatuksia aiheesta. Lopuksi käydään kaikkien pöytien muistiinpanot läpi.)
- Porinaryhmä (= Mitä tiedätte tästä aiheesta jo aiemmin? Keskustele kaverisi kanssa 5 min.)
- Väittely, äänestys, huutokauppa (esim. partioihanteet, partiomenetelmä)
- Sisäpiiri-ulkopiiri (= Suurin osa kurssilaisista piirissä ja pienempi joukko keskellä sisäpiirissä. Sisäpiiri keskustelee annettusta aiheesta, esim. kiusaamiseen puuttuminen. Ulkopiiri ei saa osallistua keskusteluun, vaan päästäkseen keskustelemaan tulee ulkopiiriläisen koskettaa sisäpiiriläistä, joka poistuu ulkopiiriin ja ulkopiiriläinen pääsee hänen tilalleen sisäpiiriin.)
- Rastiradat, joissa rasteilla joko tietoisuuksia tai toiminnallisempia tehtäviä
- Askartelu, rakentelu
- Janalla liikkuminen oman mielipiteen mukaan
- Tutustumiskäynti, haastattelu
- Aidot johtamistilanteet, esim. johtajaharjoittelussa, lpk:n tapahtumissa tai kurssilla
- Aidot ryhmätoimintatilanteet, esim. teltan pystytys (Millaisia rooleja muodostui? Missä ryhmän kehitysvaiheessa ollaan?)

TOIMINNALLISTEN HARJOITUSTEN PURKU

Vaikka toiminnalliset harjoitukset ovat usein hauskoja ja mielenkiintoisia tehdä, saattaa joskus itse koulutettava asia jäädä kurssilaisille hämäräksi. Siksi on tärkeää, että toiminnalliset harjoitukset puretaan jälkeenpäin eli mietitään yhdessä esimerkiksi seuraavia asioita:

- Mitä harjoituksessa tehtiin? Mitä tapahtui? Mitä asioita havaitsin?
- Miksi harjoitus tehtiin? Mikä oli opittava asia? Miksi asia käytiin näin läpi?
- Miten harjoitus meni? Missä onnistuttiin?
- Mitä opin harjoituksesta? Miten voin hyödyntää oppimaani johtamistehtävässäni?
- Missä voin kehittyä?

AKTIVITEETIT

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Ryhmänohjaajakoulutus rakentuu 20 aktiviteetista. Aktiviteettien myötä samoaja oppii johtamista, ryhmän toimintaa sekä pienryhmän johtajana toimimista partiossa.

Kunkin aktiviteetin ohjeissa on kerrottu koulutuksen tavoitteista ja sisällöstä. Partio-ohjelma.fi-sivuilta löydät lisää toteutusvinkkejä aktiviteetin toteuttamiseksi.

JOHTAMISEEN LIITTYVÄT AKTIVITEETIT

- **Samoajajohtajan oikeudet ja velvollisuudet:**
Tutustutaan samoajaikäisen johtajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin omassa lippukunnassa.
- **Pestikeskustelu:**
Sovitaan yhdessä lippukunnan kanssa, mitä omaan pestiin kuuluu ja miten lippukuntaa tukee johtamisharjoittelussa.
- **Johtamisharjoittelu:**
Harjoitellaan puolen vuoden ajan oman pienryhmän johtamista aikuisen tukemana.
- **Johtamistyyli:**
Tutustutaan erilaisiin johtamistyyliin ja mietitään myös, mikä tyyli sopii mihinkin tilanteeseen.
- **Ajanhallinta:**
Perehdytään ajanhallinnan merkitykseen ja keinoihin.
- **Johtamisen haasteet:**
Mietitään yhdessä ratkaisuja ryhmänjohtajana kohdattaviin haasteisiin.
- **Palauteskeskustelu johtamisharjoittelusta:**
Keskustellaan luotsin kanssa siitä, mitä puolen vuoden aikana opittiin johtamisesta ja partiosta.

PARTIOKASVATUKSEEN LIITTYVÄT AKTIVITEETIT

- **Ikäkausien ominaispiirteet:**
Tutustutaan neljän nuorimman ikäkauden ominaispiirteisiin ja pohditaan, millaisia johtamiskeinoja missäkin ikäkaudessa kannattaa käyttää.
- **Partiomenetelmä ja -ihanteet:**
Avataan käsitettä partiomenetelmä ja pohditaan, minkälaista johtaminen partiossa on. Mietitään myös, mikä tekee partiosta partion.
- **Partio-ohjelma:**
Hahmotetaan partio-ohjelmaa kokonaisuutena ja tutustutaan nuorempien ikäkausien ohjelman luonteeseen.

RYHMÄN TOIMINTAAN LIITTYVÄT AKTIVITEETIT

- **Ryhmän vaiheet:**
Perehdytään ryhmäprosessin vaiheisiin.
- **Ryhmäytyminen ja ryhmähenki:**
Osallistutaan ryhmäytymistehtäviin ja saadaan samalla käsitys ryhmäytymisen merkityksestä. Samalla tutustutaan erilaisiin keinoihin ryhmäyttää. Opetellaan keinoja ryhmähengen muodostamiseksi ja parantamiseksi.

KOKOUKSIIN LIITTYVÄT AKTIVITEETIT

- **Toimintasuunnitelman tekeminen:**
Harjoitellaan tekemään vartiolle puolen vuoden toimintasuunnitelmaa.
- **Ryhmän kokouksen suunnittelu:**
Opetellaan suunnittelemaan yhden koloillan ohjelmaa.
- **Leikki:**
Opetellaan erilaisia leikkejä ja niiden vetämistä eri ikäryhmille.
- **Lippukunnan käytännöt:**
Tutustutaan johtamiseen liittyviin käytännön asioihin lippukunnassa ja opetellaan huolehtimaan yhteisistä asioista.
- **Hiljentyminen ja paussit:**
Opetellaan vetämään hiljentyshetkiä.

RETKEILYYN LIITTYVÄT AKTIVITEETIT

- **Retkitaitojen tarkistus:**
Tarkistetaan ja tarvittaessa kerrataan retkitaidot.
- **Turvallisuusohjeet ja Turvallisesti yhdessä -koulutus:**
Perehdytään niihin keinoihin, joiden avulla partio toiminnasta saadaan turvallista.
- **Retken järjestäminen:**
Opetellaan suunnittelemaan ja toteuttamaan turvallisen retken.

JOKAINEN KURSSI ON ERILAINEN, MUTTA SUOSITTELEMME AKTIVITEETEILLE SEURAAVAA JÄRJESTYSTÄ:

AKTIVITEETTI	AIEMMIN KÄSITELTÄVÄ AKTIVITEETTI	TEEMA
1. Samoajajohtajan oikeudet ja velvollisuudet		Johtaminen
2. Ikäkausien ominaispiirteet		Partiokasvatus
3. Ryhmän vaiheet		Ryhmä
4. Ryhmytyminen ja ryhmähenki		Ryhmä
5. Partiomenetelmä ja -ihanteet		Partiokasvatus
6. Partio-ohjelma		Partiokasvatus
7. Toimintasuunnitelman tekeminen	Partiomenetelmä- ja ihanteet, partio-ohjelma	Kokous
8. Ryhmän kokouksen suunnittelu	Partiomenetelmä- ja ihanteet, partio-ohjelma	Kokous
9. Pestikeskustelu		Johtaminen
10. Johtamisharjoittelu	Pestikeskustelu	Johtaminen
11. Johtaminen eri tilanteissa		Johtaminen
12. Leikki		Kokous
13. Lippukunnan käytännöt		Kokous/retki
14. Ajanhallinta		Johtaminen
15. Hiljentymiset ja paussit		Kokous
16. Retkitaitojen tarkistus		Retki
17. Turvallisuusohjeet ja Turvallisesti yhdessä -koulutus		Kokous/retki
18. Retken järjestäminen	Turvallisuusohjeet, retkitaitojen tarkistus	Retki
19. Johtamisen haasteet		Johtaminen
20. Palautekeskustelu johtamisharjoittelusta	Pestikeskustelu, johtamisharjoittelu	Johtaminen

SAMOAJAJOHTAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja tutustuu siihen, mitä samoajaikäkauden edustajalta sekä ryhmänjohtajalta partiotöinnässä odotetaan (esimerkiksi johtajaneuvostossa käyminen, ryhmän toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen, kestävyys- ja huomiointi partiotöinnässä). Hän saa tietoa siitä, mitä oikeuksia uusi ikäkausi ja pesti tuo tullessaan (esimerkiksi omat kolon avaimet, kolon käyttö, johtajuoneessa oleskelu, johtajien leiriherkut, ympäristövastuu).

OSAAMISTAVOITE: Samoaja osaa toimia esimerkillisenä johtajana. Samoaja tietää, mitä velvollisuuksia hänellä on samoajana ja ryhmänjohtajana, mistä hän saa apua velvollisuuksiensa hoitamiseen ja mitä oikeuksia hänellä on.

KESTO: 1 tunti

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoaja ilmestyy paikalle sovittuihin tilanteisiin valmistautuneena
- samoaja huolehtii saamistaan välineistä
- samoaja käyttää lippukunnan resursseja (esim. kolo, kalusto, askartelutarvikkeet) tarkoituksenmukaisesti
- samoaja seuraa lippukunnan johtajaviestintää ja tiedottaa johtamaansa ryhmää siitä koskevista tapahtumista
- samoaja ei käytä väärin saamaansa asemaa
- samoaja osaa pyytää ja ottaa apua vastaan

TOTEUTUSVINKIT:

1. Mielipidejana: Kurssilaiset seisovat lattialla ja kouluttaja esittää heille kysymyksiä. Toisessa päässä huonetta on ”kyllä” ja toisessa päässä ”ei”. Kurssilaiset menevät janalla siihen kohtaan, mikä vastaa heidän mielipiteitään.

Tarkoitus on, että kurssilaisten siirryttyä janalla mielipidettään vastaavaan kohtaan he pystyvät perustelemaan ja keskustelemaan mielipiteistään. Kouluttajan tehtävänä on vetää keskustelua ja houkutella jokaista kertomaan ajatuksensa. Alla on kysymysten yhteydessä esitetty kysymykseen liittyviä aiheita, joista saa helposti lisää keskustelua. Esimerkkikysymyksiä:

- Saako johtaja polttaa tupakkaa/ juoda alkoholia? (Saavatko ryhmäläiset olla siitä tietoisia? Entä lasten tai nuorten vanhemmat? Pitäisikö partiolaisten olla mallikelpoisia kansalaisia?)
- Voiko johtaja olla johdettaviensa kaveri? (Onko ryhmää helpompi vai hankalampi johtaa, jos johdettavat ovat kavereita?)
- Jos oman ryhmän jäsentä on koulussa kiusattu, niin onko se johtajan asia? (Useimmiten kiusaaminen heijastuu myös muuhun kuin koulupäivään. Johtajan on huolehdittava, että kiusaamista ei partiossa tapahdu. Pitääkö johtajan olla yhteydessä kiusatun opettajaan / vanhempiin, jos partiossa lapsi kertoo jotain tärkeää kiusaamisasiaan liittyen?)

- Onko ryhmän menestys partiotaitokilpailuissa johtajan ansiota? (Johtajan vastuulla on kasvattaa ja kouluttaa ryhmäläisiään. Mutta jos joku ryhmässä ei opi tai halua oppia, se ei välttämättä ole johtajan vika. Jos ryhmä menestyy, se on ryhmän jäsenten ansiota, mutta jos ei, niin johtajan vika?)
- Jos pikku-Kalle lyö kirveellä jalkaansa ryhmän retkellä, onko se johtajan syytä? (Kenellä on vastuu vahingon sattuisessa? Johtaja? Huoltajat? Lapsi itse? LPK? Vakuutusyhtiö?)
- Lippukunnan johtajisto pitää grillausiltaa rannalla, ja tuntematon ohikulkija pyörtyy kadulle. Tapauksen huomaavat 15-vuotias uusi johtaja ja kokenut 40-vuotias johtaja. Onko väliä kumpi menee auttamaan?

2. Koulutustarpeet: Tämä rupeama voidaan toteuttaa aivan kurssin alussa. Kouluttaja antaa kurssivarti-
oille lapuilla muutamia eri johdettavien ikäkausien aktiviteetteja ja tapahtumia. Vartioiden tehtävänä on laatia lista siitä, millaista koulutusta ja tukea he kustakin tehtävästä mahdollisimman hyvin selviytyäkseen tarvitsevat. Eri kurssivartioiden laatimat listat kootaan yhteen, ja listaan voidaan palata vaikkapa kurssin palautteen keräämisen yhteydessä. Kouluttajan on hyvä huomata, että aivan kurssin alussa kurssilaiset eivät vielä välttämättä tunne toisiaan kovin hyvin, eikä kurssivartio ole vielä kovin hyvin muodostunut – keskusteluun perustuva ryhmätyö voi vaatia jonkun kouluttajan osallistumista.

3. TUPO-neuvottelut. Kouluttaja järjestää kurssilla ”TUPO-neuvottelut” osallistujien ja kouluttajan välillä. Kouluttaja on ”työnantaja” ja samoajat ovat ”työntekijöitä”. Kouluttaja esittää samoajille suuren vaatimusten, tehtävien ja velvollisuuksien listan. Lista sisältää sekä oikeita samoajille sopivia tehtäviä ja vastuuta mutta myös ”liioiteltuja” velvollisuuksia, esimerkiksi vastuuta, jotka kuuluvat aikuiselle johtajalle. Samoajat taas esittävät kouluttajalle pitkän listan vaatimuksia omista oikeuksistaan. Lista sisältää samoajille oikeasti kuuluvia oikeuksia, mutta myös ”liioiteltuja” oikeuksia, esimerkiksi luvan pitää bileitä kololla. Samoajien tehtävänä on päästä kouluttajan kanssa neuvottelemalla yhteisymmärrykseen siitä, mikä on kohtuullinen ja tasapainoinen määrä velvollisuuksia ja oikeuksia.

4. Johtamistehtävän pestilomake. Samoaja täyttää pestilomakkeen omasta johtamistehtävästään yhdessä luotsin tai ryhmän aikuisen johtajan kanssa. Pestilomakkeeseen listataan samoajan velvollisuuksia ja oikeuksia liittyen hänen pestiinsä.

5. Samoajuuden pestilomake. Samoaja täyttää pestilomakkeen samoajuudesta yhdessä luotsin kanssa. Pestilomakkeeseen kirjataan, mitä velvollisuuksia ja oikeuksia samoajalla on samoajana.

IKÄKAUSIEN OMINAISPIIRTEET

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja tutustuu neljän nuorimman ikäkauden ominaispiirteisiin. Samoaja pohtii ohjatusti, millaisia keinoja johtajan on hyvä käyttää eri ikäkausia johtaessaan. Samoaja saa teoriatiedon lisäksi mahdollisimman paljon valmiuksia ja käytännön neuvoja oman ryhmän vetämiseen. Samoaja ymmärtää aikuisen roolin eri ikäkausien partio-ohjelmassa.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tietää, että eri-ikäiset lapset ja nuoret ovat erilaisia ja että heidän kanssaan pitää toimia eri tavalla. Hän huomaa yleisellä tasolla eri ikäkausia edustavien lasten ja nuorten tyypillisiä ominaisuuksia ja toimintatapoja. Samoaja sovitaa johtamistyyliänsä eri ikäisille lapsille ja nuorille. Hän tuntee ja osaa käyttää erilaisia keinoja toimia ryhmän kanssa. Samoaja tunnistaa, missä tilanteissa tarvitaan aikuista.

KESTO: 1,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoajan ryhmä pysyy johtajansa hallinnassa, ryhmä ymmärtää ohjeet ja toimii niiden mukaan.
- Samoaja osaa huomioida ketä johtaa (esim. kysymällä sudenpennulta onko tällä jano kuumana päivänä, jättämällä tarpojilta väliin sellaiset tehtävät, joissa pitää olla yksin esillä)
- Samoaja tuntee olonsa luontevaksi eri-ikäisten johdettavien kanssa
- Samoaja tietää mihin tarvitaan aikuista ja mihin samoajaa ja ”muistaa” myös pyytää aikuisen paikalle tarvittaessa

TOTEUTUSVINKIT:

1. Pieniä johtamistilanteita. Jokainen toimii vuorollaan ryhmän johtajana pienissä esimerkkijohtamistilanteissa. Kouluttaja kuvailee tilanteen (alla esimerkkejä) koko ryhmälle. Ryhmäläisille jaetaan roolit ja he näyttelevät kouluttajan antaman tilanteen. Kouluttajan kannattaa antaa ryhmäläisille ohjeet miten näytellä, esim. ”olet hidas sudari, olet innokas tekemään rastitehtävää, valitat hankaavista kengistä”, jotteivät ryhmäläiset innostu liikaa ja tilanteesta ei tule farssia. Johtajan pitää toimia tilanteessa parhaaksi katsomallaan tavalla. Kouluttaja keskeyttää harjoituksen sopivassa kohdassa. Tämän jälkeen harjoituksessa johtajana toiminut ensin itse arvioi omaa toimintaansa ja sen jälkeen kouluttajat sekä muut samoajat nostavat esille niitä johtamiskäytänteitä, jotka toimivat hyvin kyseisessä tilanteessa kyseisen ikäkauden kanssa. Vinkkejä kannattaa koota yhteen muistilistaksi johtamisharjoittelua varten. Mikäli kurssilaiset eivät innostu näyttelemisestä, voi esimerkkitalanteet käydä läpi keskustellen.

Esimerkkejä tilanteista:

- Lipunnosto, jossa on mukana hälliseviä tarpoja
- Seikkailijoiden kisavartion johtaminen rastilla
- Kesäleirin iltatoimet sudenpentujen kanssa
- Kämpän siivoaminen samoajien retken lopuksi

2. Ikäkausilaisten esineet. Kouluttaja tuo mukaan ison kasan eri ikäkausiin liittyviä esineitä (esimerkiksi partiomerkki, koulukirja, kotiavain, tamponi, lelu, kännykkä ja niin edelleen). Kurssilaiset jakautuvat pienempiin ryhmiin. Jokainen ryhmä valitsee itselleen jonkun neljästä nuorimmasta ikäkaudesta. Ryhmien tehtävänä on poimia tavarakasasta mielestään parhaiten kyseiseen ikäkauteen liittyvät tavarat. Omalla vuorollaan kukin ryhmä esittelee oman ikä kautensa tavaroiden avulla. Kouluttaja täydentää tietoja tarvittaessa.

3. Taidon opetus oikeassa tilanteessa. Lippukunta järjestää samaan aikaan ROK:n kanssa lähimaastossa / samalla alueella sudenpentujen, seikkailijoiden tai tarpojen retken. Heistä saadaan kurssilaisille vartio, jolle samoajien pitää opettaa jokin taito. Kouluttaja tai muu tilannetta seurannut aikuinen sekä samoajat itse antavat palautetta ohjaamistilanteesta.

4. Rauhoittumisvinkkejä kullekin ikäkaudelle. Kurssilaiset keksivät pareittain vinkkejä siihen, miten hällisevä ja levoton ryhmä saadaan rauhoitettua. Yksi pari miettii asiaa seikkailijaryhmän kannalta, yksi tarpojen kannalta ja yksi oman samoajaryhmän kannalta. Kouluttaja kokoaa vinkit yhteen ja jakaa vinkkilistat kurssilaisille.

RYHMÄN VAIHEET

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja tutustuu ryhmäprosessin vaiheisiin ja niihin liittyviin haasteisiin keskustelemalla.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tuntee ryhmäprosessin eri vaiheet ja osaa tukea ryhmän toimintaa ryhmäprosessin eri vaiheissa. Samoaja tunnistaa ryhmäprosessin kannalta merkittävät ja haasteelliset kohdat sekä tietää keinoja niiden hallitsemiseksi.

KESTO: 1 tunti

OSAAMINEN NÄKYÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoaja osaa kertoa, mitä ryhmäprosessin vaiheita hänen aikaisemmissa ryhmissään on ollut
- samoaja osaa valita omia toimintatapojaan johtamansa ryhmän vaiheen mukaisesti
- samoaja osaa panostaa ryhmän kehittymisen kannalta merkittäviin tapahtumiin (esim. ensimmäinen retki, ensimmäinen riita, siirtymä seuraavaan ikäkauteen)

TOTEUTUSVINKIT:

1. Ryhmä kehitysvaiheet tutuksi. Kouluttaja käy lävitse seuraavat ryhmän kehityksen vaiheet:

- Muodostumisvaihe:** Alussa jäsenet ovat arkoja ja etsivät omaa paikkaansa ryhmässä. Jokaisella ryhmällä on jonkinlainen tavoite toiminnassaan, joka on hyvä selventää aluksi. Ryhmän toimintatavat ja pelisäännöt alkavat hahmottua. Ryhmän ilmapiiri on yleensä myönteinen ja ryhmän jäsenet välttävät konflikteja. Tutustumisleikit ovat hyvin tarpeellisia ryhmän muodostumisvaiheessa.
- Kuohuntavaihe:** Kun ryhmä on hetken aikaa toiminut yhdessä, alkavat ryhmän jäsenet löytämään paikkansa ja tuomaan persoonaansa enemmän esille. Konfliktitilanteita saattaa syntyä paljonkin. Tyytymättömyys ja pettymys ryhmää kohtaan saattavat olla yleisiä. Ryhmän täytyy antaa käydä vaihe lävitse. Johtajan tehtävänä on mahdollistaa jokaisen ottaa oma paikkansa ryhmässä ja kertoa omat mielipiteensä rehellisesti.
- Sopimisvaihe:** Ryhmän jäsenet alkavat tuntea toisiaan ja hyväksymään toistensa luonteen ja toimintatavat. Ryhmähenki muotoutuu, ryhmän jäsenet tuntevat kuuluvansa ryhmään ja ryhmä tuntuu turvalliselta. Ryhmän jäsenet oppivat hyväksymään toistensa erilaisuuden ja oppivat ratkaisemaan konfliktitilanteita. Ryhmä on oppinut pelisääntönsä ja toimii yhdessä. Tässä vaiheessa ryhmä pystyy jo esimerkiksi syvällisempiin keskusteluihin tai liikkumaan epämukavuusalueellaan.
- Hyvin toimiva ryhmä:** Ryhmän tullessa tälle tasolle siitä muodostuu tehokas. Ryhmän jäsenet puhaltavat yhteen hiileen. Ryhmä oppii hyödyntämään ryhmäläisten vahvuuksia. Ryhmä toimii kokonaisuutena tavoitteen suuntaisesti. Ryhmä osaa ratkaista myös mahdolliset ristiriitatilanteet. Silti johtajaa tarvitaan ohjaamaan ryhmän toimintaa oikeaan suuntaan.

- Lopetusvaihe:** Ryhmä lopettaa toimintansa ja jäsenet hyvästelevät toisensa. Monet tuntevat haikeutta yhteisen toiminnan päättyessä. Ryhmän lopetus tai siirtymä seuraavaan ikäkauteen kannattaa tehdä konkreettisesti. Ryhmä ei välttämättä hajoa vaan saattaa jatkaa toimintaansa toisessa muodossa osittain tai kokonaisuudessaan. Osa ryhmistä saattaa kokoontua monien vuosienkin jälkeen muistelevaan toimintaa.

2. Missä ryhmävaiheessa olemme? Samoaja miettii jotakin ryhmää johon hän kuuluu. Hän arvioi missä ryhmäkehityksen vaiheessa kyseinen ryhmä on. Mistä vaiheen tunnistaa? Miten ryhmäkehityksen vaiheen tunnuspiirteet näkyvät kyseisen ryhmän toiminnassa käytännössä? Kurssivartio tai koko kurssi keskustelee yhdessä myös siitä, onko aikaisempien vaiheiden tunnusmerkkejä näkynyt aiemmin. Usein on niin, että ykkösvaiheessa olevat ryhmät kuvittelevat olevansa ryhmäkehitysvaiheissa paljon pidemmällä. Ykkösvaiheessa saatetaan olla kuitenkin partioryhmissä jopa vuosia. Oman ryhmän ei myöskään välttämättä koeta kohtaavan kuohuntavaihetta, koska se koetaan helposti epäonnistumisenä ryhmänä.

3. Yksi ryhmän kehitysvaihe tutuksi. Kouluttaja jakaa samoajat pieniin ryhmiin, ja arpoo kullekin ryhmälle yhden kehityksen vaiheen. Ryhmä näyttlee esimerkiksi mitä kokouksessa tai retkellä tapahtuu kyseisessä vaiheessa olevassa ryhmässä ja muut yrittävät arvata mikä vaihe on kyseessä. Tämän jälkeen kurssi keskustelee kustakin näytellystä tilanteesta. Jos tilanne oli ristiriita tai ongelma, miten se olisi voitu ratkaista tai mitä johtaja olisi voinut tehdä? Jos tilanne oli miellyttävä, miten sitä olisi voinut hyödyntää? Kurssilaiset miettivät myös millaisia rooleja ryhmässä on ja kenellä oli millainenkin rooli.

Jatkoa ryhmän kehityksen vaiheisiin tutustumiselle. Tämä harjoitus on jatkoa harjoitukselle, jossa vartiot näyttelivät kutakin ryhmän kehityksen vaihetta. Kouluttaja antaa kullekin ryhmälle toisen ryhmän tilanne ratkottavaksi. Ryhmä saa hetken aikaa pohdita, mitä johtaja olisi voinut kyseisessä tilanteessa tehdä ja siten auttaa ryhmää ryhmäprosessin vaiheessa eteenpäin. Ryhmä näyttlee tilanteen uudestaan. Vapaaehtoinen samoaja menee mukaan näyttämään johtajan roolissa ja ohjaa omasta roolistaan käsin näyttävän ryhmän parempaan lopputulokseen. Harjoitus on hyvä purkaa, jotta kaikki näkevät johtajan roolin merkityksen ryhmäprosessin eri vaiheissa.

Sanat eri ryhmävaiheissa. Samoajat jakautuvat pienempiin ryhmiin. Kukin ryhmä tarvitsee myös muistiinpanovälineet. Vaihtoehtoisesti vastaukset voidaan koota sähköiselle alustalle. Kunkin ryhmän tehtävänä on miettiä kuhunkin neljään ryhmän vaiheeseen liittyviä tyypillisiä sanoja ja sanontoja, joita ryhmään kuuluvat siinä vaiheessa käyttävät. Esimerkiksi muodostumisvaiheessa käytettäneen ilmaisuja ”Moi” ja ”Minä olen...”, lopetusvaiheessa puolestaan ”Kiitos” ja ”Nähdään taas”.

RYHMÄYTYMINEN JA RYHMÄHENKI

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja tutustuu siihen, mikä tekee ryhmästä ryhmän ja miten ryhmä toimii. Hän oppii keinoja ryhmähengen muodostamiseksi ja parantamiseksi. Kurssilaiset miettivät yhdessä, mitä eri tunnuksia ryhmällä voi olla.

- Samoaja tutustuu erilaisiin tapoihin ryhmäytyä.
- Samoaja harjoittelee ryhmäytymistä kokeilemalla erilaisia leikkejä ja tehtäviä.
- Samoaja huomaa, että retki on tehokas tapa ryhmähengen luomiseen.
- Samoajat keskustelevat ryhmäytymisen merkityksestä yhdessä muiden kurssilaisten ja kouluttajan kanssa.

Tämä rupeama kannattaa tehdä kurssin alussa, jotta rupeaman harjoitteet toimivat myös kurssilaisten ryhmäyttäjinä.

Ryhmäytystehtävien valinnassa on tärkeää tietää, että osa niistä voi aiheuttaa negatiivisia tunteita ja osa toiminnallisista harjoituksista on jopa suunniteltu siihen. Negatiiviset tunteet eivät välttämättä ole huono asia, mutta tällaiset harjoitukset pitää purkaa huolella tehtävän jälkeen. Muussa tapauksessa ne saattavat johtaa päinvastaiseen tulokseen kuin on tarkoitus ja erottaa jonkun ryhmästä tai hajottaa ryhmää. Negatiivisia tunteita voi tulla esimerkiksi

- fyysisistä tehtävistä, joissa heikot ja pienet eivät pärjää tai ovat ryhmälle taakka, esim. vajan ylittäminen. Tehtävää varten jaetut haasteet (sokea, ei voi kävellä, ei saa puhua) ovat parempia, koska ne eivät ole omia
- uskallusta vaativista tehtävistä, jos ryhmä ei ole luottamuksellinen, esim. kaatuminen pöydältä muiden käsille
- fyysisesti läheisistä tehtävistä, jos ryhmä ei ole luottamuksellinen, esim. paperilappujen pitäminen ruumiinosien välissä
- ongelmatehtävistä, joissa on tietty niksi. Jos yksi ryhmäläinen tietää niksin, muut eivät pääse tekemään mitään
- turhauttaviksi suunnitelluista tehtävistä, esim. ristiriitaiset tehtävät ryhmäläisille eikä saa puhua

Positiivisia tunteita synnyttäviä tehtäviä ovat sellaiset, joissa kaikki pääsevät osallistumaan ja (vain) yhteistyöllä onnistutaan. Positiivisia tunteita herättävät myös sellaiset tehtävät, joissa tilanteen epämuikaviksi tunteiden ei ole pakko ylittää rajojaan. Esimerkiksi kaikille suoritettavissa olevat pulmatehtävät ja luovat tehtävät ovat tällaisia.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja ymmärtää ryhmäytymisen merkityksen. Hän tietää mikä on ryhmäytymistehtävien tarkoitus ja saa konkreettisia välineitä ryhmäytymisen toteuttamiseen. Samoaja tutustuu niihin keinoihin, joilla ryhmää voidaan tukea siirtymään kehitysvaiheesta toiseen. Samoaja tietää mitä

on henkinen turvallisuus ja tiedostaa sen merkityksen ryhmäprosessissa. Samoaja ymmärtää ryhmän ja epämääräisen joukon eron. Samoaja oppii hyödyntämään ryhmän tunnusmerkkejä. Hän tunnistaa ryhmän jäsenten eri rooleja ryhmän toiminnassa. Samoaja tiedostaa tehtävänsä ryhmähengen luojana ja kehittäjänä.

KESTO: 2 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoaja panostaa uuden ryhmän ensitapaamiseen sekä ryhmän johtajana että sen jäsenenä
- samoaja toteuttaa erilaisia ryhmäytymistehtäviä ja -leikkejä
- samoaja osaa ottaa uuden partiolaisen ryhmän jäseneksi uudelleenryhmäyttämällä ryhmän

TOTEUTUSVINKIT:

1. Lyhyitä ryhmäytymisharjoituksia. Kouluttajat antavat ensimmäisen esimerkin ryhmäyttämistä kurssin aluksi ryhmäyttämällä kurssilaisia. Tehtävän jälkeen ne on tärkeää purkaa keskustelemalla ja pohtimalla, mitkä tekijät vaikuttavat ryhmäytymistehtävissä siihen, että ryhmähenki kasvaa. Yhteistä ryhmäytymistehtäville on, että niissä yleensä pitää luottaa muihin, kaikkia tarvitaan tehtävän suoritukseen ja usein ollaan hyvin läheisessä kanssakäymisessä tai kosketuksessa toisen partiolaisen kanssa.

Lyhyitä ryhmäytymisharjoituksia:

Yksi valitaan johtamaan. Muut ottavat kouluttajan antamasta nuorasta kiinni ja tekevät siihen solmun irrottamatta otteitaan. Johtaja peittää solmun tekoajaksi silmänsä. Tämän jälkeen johtaja yrittää itsenäisesti muita käskemällä avata solmun. Sama toistetaan, mutta johtaja kehottaa muita avaamaan solmun. Muiden on helppo yhteistyössä avata solmu, jonka he ovat itse tehneet. On huomattava, että yhdessä saadaan myös muunlaiset ongelmat helpommin ratkaistua.

Kouluttajat tekevät narusta tai köydestä verkon kahden puun väliin. Ryhmän tehtävänä on auttaa kaikki ryhmän jäsenet verkon läpi koskematta köysiin. Vaikeutta voi lisätä vaatimalla, että jokaista verkon aukkoa saa käyttää vain kerran. Kouluttaja sitoo köyden kahden puun väliin suhteellisen korkealle. Ryhmän tehtävänä on saada kaikki jäsenet yli koskettamatta köyttä.

Ongelmanratkaisu: Lattialla/maassa on esineitä, jotka pitää asettaa tietyllä tavalla. Ryhmä jaetaan kolmeen joukkoon. Kouluttaja kertoo muiden kuulematta joukolle 1, miten esineet on asetettava. Joukon 1 tehtävä on kertoa joukolle 2 puhumatta, miten esineet pitää asettaa koskematta niihin. Joukon 2 tehtävä on koskematta esineisiin ohjata joukko 3 hakemaan esineet ja asettamaan ne oikeille paikoille. Joukon 3 silmät on sidottu. Heidän tehtävänsä on järjestää esineet oikein.

Ryhmä pystyttää teltan. Teltan varsinaiset pystyttäjät joutuvat toimimaan silmät sidottuina muiden johtamina.

Kouluttaja jakaa palapelin palat tasan samoajien kesken. Samoajien tehtävänä on koota palapeli ilman, että he puhuvat ääneen. Jokaisen samoajan on laitettava omat palat paikoilleen palapeliin, näin jokaisen ryhmäläisen on osallistuttava palapelin kokoamiseen.

Jokainen ryhmäläinen keksii kolme asiaa itseltään, joista kaksi on totta ja yksi vale (esim. harastan avantouintia, olen aamuihminen). Kouluttajan annettua luvan, ryhmäläiset lähtevät liikkeelle ja aina tavatessaan jonkun esittäytyvät nimellään ja kertovat itsestään nuo kolme asiaa toisille. Vielä tässä vaiheessa ei arvailla mahdollisia valheita/to- tuuksia. Porinatuokion jälkeen osallistujat palaavat istumaan. Kouluttajan johdolla lävitse käydään kierros, jossa muistellaan mitä kukin kertoi itsestään ja ryhmäläiset arvaavat, mikä asia mahdollisesti oli palturia.

Samoajat tekevät muutaman hengen ryhmissä ryhmäläisten kehoista patsaita annetuista aiheista. Aihteita voivat olla esimerkiksi eläintarha, lohikäärme, syksy, satu, tuleva vartion kokous. Samoajat sitovat silmänsä ja he menevät jonoon niin että vasen käsi on edessä olevan vasemmalla olkapäällä. Kouluttaja vie samoajat "aidatulle" alueelle. Alue on kuusikulmio, joka on muodostettu 30 m narusta ja kuudesta tikusta. Samoajien tehtävänä on ensin löytää köysi aitauksen sisältä. Tämän jälkeen heidän tehtävänä on muodostaa köydestä nelikulmio, joka laitetaan aidatun alueen keskelle. Leikinohjaaja voi vaikuttaa siihen, jos joku samoaja alkaa dominoida keskustelua laittamalla hatun kyseisen samoajan päähän. Hattu päässä ei saa puhua. Hattu saa olla maksimissaan 2 minuuttia saman henkilön päässä. Tehtävä loppuu kun vartio on sitä mieltä, että se on valmis tai 25 minuutin jälkeen. Harjoituksen jälkeen on hyvä käydä yhdessä purkukeskustelu. Siinä voidaan pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Toimivatko samoajat suunnitelmallisesti? Vaihtuiko suunnitelma aktiviteetin aikana? Miksi? Häiritsikö yksittäisten samoajien hiljentäminen vartion toimintaa?

Lähde: KFUK-KFUM Spejder

2. Ryhmäytymiskokemusten plussat ja miinukset. Samoajat keskusteleval kouluttajan kanssa seuraavista aiheista:

- Mitä sellaista toimintaa partiossa on jo, joka tarjoaa hyviä ryhmäytymiskokemuksia? Mitä perinteitä omalla lippukunnalla on tähän liittyen? Entä naapurilippukunnilla? Tarvitaanko partiossa erillisiä ryhmäytymistehtäviä?
- Voiko ryhmäytymistehtävissä mennä liian pitkälle? Useimmiten ryhmä lujittuu myös haasteiden voittamisesta, kuten rankasta haikista tai kylmästä laavuyöstä. Yhteiset muistot yhdessä koetusta rankasta jutusta lujittavat ryhmää, mutta myös erottavat niitä ryhmästä, jotka eivät ole päässeet mukaan.
- Miten ryhmäytymistehtävissä voidaan ottaa kaikki ryhmän jäsenet huomioon? Johtajalla on iso vastuu tilanteen henkisestä ja fyysisestä turvallisuudesta. Ryhmäytymistehtävä ei saa esimerkiksi erotella ryhmän rohkeampia ja arempia jäseniä.

3. Ryhmän tunnusmerkit. Ryhmäksi voidaan kutsua ihmisten joukkoa, jossa jäsenet tunnistavat toiset ryhmänsä jäsenet ja kokevat kuuluvansa ryhmään. Kaikilla ryhmän jäsenillä on yleensä vuorovaikutusta keskenään ja ryhmällä on yleensä yhteinen tavoite tai tehtävä. Ryhmähenkeä voi kehittää esimerkiksi luomalla yhteisiä tunnuksia ja käytäntöjä, yhdessä päättämällä, ryhmäytymisharjoitusten avulla sekä hyväksymällä jokainen jäsen osaksi ryhmää. Jokaisen jäsenen on koettava kuuluvansa turvallisesti ryhmään.

Samoajavartio tai koulutuksen kurssivartio suunnittelee ja toteuttaa itselleen ryhmätunnuksia. Ryhmän tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi viiri, maskotti tai merkki. Ryhmällä voi olla omia tapoja, huutoja tai sanontoja. Ryhmä voi myös pukeutua esimerkiksi vartion omaan paitaan tai päähineeseen. Tunnusmerkkien avulla ryhmä lujittuu.

4. Uusi jäsen ryhmässä. Samoajat harjoittelevat erilaisia tapoja ottaa ryhmään uusi jäsen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi viralliset jäykät esittelyt, toisen kaverin suorittama esittely, ystäväkirjojen tai muiden vastaavien käyttäminen ja niin edelleen. Tavoitteena on harjoitteiden avulla pohtia, miten uusi jäsen saadaan osaksi ryhmää. Esimerkiksi alueellisilla ROK-kursseilla tätä voi harjoitella muodostamalla kurssivartioita tai kurssin toimintaryhmiä siten, että toisensa tuntevien samoajien joukkoon tulee yksi uusi ryhmän jäsen.

5. Ryhmä vai porukka? Samoajat pohtivat yhdessä seuraavia asioita:

- Mitä muuta ryhmään kuulumiseen liittyy kuin ihmiset?
- Mitä eroa on jengillä ja kerholla ryhmänä?
- Millaisia tunnusmerkkejä samoajat havaitsevat partion ulkopuolella olevissa erilaisissa ryhmissä (jalkapallojoukkue, samankaltaisen pop- tai heavyrockmusiikin kuuntelun yhdistämä joukko, skinheadit, taitoluistelijat, uskonnolliset ryhmät, sotilaat, poliisit, roolipeliarrastajaryhmä, tietyn verkkopeliyhteisön jäsenet jne.)
- Onko ryhmällä aina yhteinen tavoite tai tehtävä?
- Mitkä muut tekijät yhdistävät ihmisiä ryhmän kaltaisesti?
- Mitkä ovat meidän vartiomme tunnusmerkit, yhdistävät tekijät, tavoitteet ja tehtävät? Entä lippukunnan?

Kun samoajat ovat ehtineet pohtia vastauksia kysymyksiin kurssivartioissa, käy koko kurssi vastaukset yhdessä lävitse kouluttajan johdolla.

6. Oman ryhmän esine. Jokainen samoaja ja kouluttaja tuo koulutukseen yhden oman ryhmänsä esineen, asusteen tai muun vastaavan. Ryhmä voi olla partiorryhmä tai joku muu ryhmä, johon samoaja kuuluu. Samoaja tai kouluttaja esittelee kyseisen ryhmän tämän esineen avulla. Samoajat keksivät lisää ryhmän tunnuksia ideatulvan avulla.

7. Kurssivartion pelisäännöt. Samoajat laativat ryhmälle tai kurssivartiolle pelisäännöt ja sopivat yhdessä sääntöjen rikkomista seuraavat rangaistukset. Tässä yhteydessä on hyvä käydä kouluttajan kanssa yhdessä lävitse, miksi ryhmälle laaditaan säännöt.

PARTIOMENETELMÄ JA -IHANTEET

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja kertoo partioihanteet ja pohtii, miten ne toteutuvat hänen omassa elämässään. Samoaja keskustelee siitä mikä tekee partiosta partiota. Hän tutustuu partiomenetelmään esimerkkien avulla ja opettelee soveltamaan sitä toiminnan suunnittelussa. Tämän aktiviteetin voi toteuttaa myös useammassa pienemmässä osassa.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tuntee partioihanteet ja tunnistaa miten ne toteutuvat hänen omassa elämässään. Hän tietää, mikä on partiomenetelmä ja osaa käyttää sitä toimintaa suunnitellessaan. Hän osaa kertoa partioharrastuksen ominaispiirteet.

KESTO: 1,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoaja osaa luetella partioihanteet ja partiomenetelmän osa-alueet
- samoaja tietää mitkä ihanteet kuuluvat millekin ikäkaudelle
- samoaja käyttää partiomenetelmää suunnitellessaan koloiltoja ja retkiä
- samoajan johtaman ryhmän toiminnassa näkyvät kaikki partiomenetelmän osat
- samoaja kertoo partiosta ja korjaa virheellisiä käsityksiä

TOTEUTUSVINKIT:

1. Keskustelu partiomenetelmästä. Kurssilaiset avaavat kouluttajan johdolla yhdessä partiomenetelmän osa-alueet ja pohtivat, miten ne ovat toteutuneet jokaisen partiopolun aikana. Samoajat pohtivat myös, miten ne näkyvät oman samoajavartion toiminnassa.

2. Pantomiimi. (Samoajat ovat nähneet ja tutustuneet jo jollain tavalla partiomenetelmän eri osiin tai osat ovat nähtävillä esim. seinällä). Kouluttaja on kirjoittanut lappuihin partiomenetelmän osat / ihanteet. Kurssilaiset ottavat pareittain lapun ja esittävät sen pantomiiminä. Jokaisen esityksen jälkeen joko yleisöstä kertoo, miten kyseinen partiomenetelmän osa / ihanne voisi näkyä käytännössä vartion toiminnassa / samoajan elämässä.

3. Millainen on hyvä elämä? Samoaja kirjoittaa lapuille kolme asiaa, jotka kuuluvat hyvään elämään. Kukin samoaja yhdistää laput sopiviin ihanteisiin ja koko kurssi mieltii yhdessä, miten ihanteiden mukaan eläminen parantaa omaa ja muiden elämää.

4. Palapeli. Kouluttaja hankkii palapelin ihanteista tai partiomenetelmästä. Hän tekee ihanteista yhden sanan paloja tai leikkaa partiomenetelmä kuvan palapeliksi. Ryhmien tehtävänä on koota sanapaloista oikeat ihanteet tai partiomenetelmä. Tämä aktiviteetti toimii keskustelun avaajana.

5. Partiomenetelmä käytännössä. Jokainen kirjoittaa lapulle 4 asiaa, jotka on tehnyt partiossa vaikkapa viimeisen kuukauden aikana. Kurssivartiot ryhmittävät laput partiomenetelmän osien mukaan. Tällöin saadaan kokonaiskuva partiomenetelmän eri osien näkymisestä toiminnassa. Mihin osaan tulee vähiten asioita? Miten samoajavartion toimintaa voitaisiin kehittää niin, että sekin osa-alue olisi toiminnassa mukana?

6. Partio ilman partiomenetelmää. Kouluttajat esittävät karikatyyrinäytelmät ”partiota ilman partiomenetelmää”

- ei nousujohteisuutta: vaeltajat opettelevat yhä tulitikun sytyttämistä
- ei toimintaa luonnossa: kesäleiri pidetään päiväleirinä kololla
- ei tekemällä oppimista: kokouksen aihe suunnistus, Powerpoint-luento alkaa
- ei päivän hyvää työtä: no niin, tässä teille kaikille maksulaput tästä kaudesta, 5e/kokous johtajien palkkaan ja retkimaksut 100 e kun pitää vuokrata Metsähallituksen mökki ja maksaa palkkaa
- ei aikuista tukea: no niin, nyt te samoajat vedätte kaikkia ryhmiä ja hoidatte vuosikokouksen ja lpk:n talouden ja retket
- ei symboliikkaa: Vj kertoo vartiolle nro 3, että kevätkauden päättäjaisissä he saavat tarpojakauden loppumisen kunniaksi kukkia. Ensi viikon paraatiin ei ole mitään pukukoodia. Kokouksen lopuksi voitaisiin tällä kertaa Villen ehdotuksesta leikkiä zombiehippaa.
- ei vartiojärjestelmää: nyt alkaa koko lpk:n syksyn eka kokousilta, lpkj on päättänyt ohjelman ja leikit ja ryhmien uudet nimet
- ei sitoutumista partion arvoihin: vartion retken ohjelmassa rauhoitettujen lintujen ampumista, naapurin ovenkahvojen tervaaminen ja illalla kisataan toisten haukkumisessa

PARTIO-OHJELMA

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja tutustuu partion ikäkausiin ja eri ikäisten partio-ohjelmaan esimerkiksi johtajakansion tai partio-ohjelman nettisivujen avulla. Hän tutustuu mahdollisuuksiin, joita SP, piiri, alue ja lippukunta tarjoavat partio-ohjelman toteuttamiseksi eri ikäkausissa. Tässä aktiviteetissa tutustutaan pintapuolisesti eri ikäkausiin ja niiden aktiviteetteihin pienryhmän johtajan tarvitsemalla tasolla. Syvempää tietoa ikäkausista ja niiden ohjelmasta saa vaeltajille ja aikuisille suunnatuissa koulutuksissa.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tuntee partion eri ikäkaudet ja tietää eri ikäkausien partio-ohjelman pääpiirteissään. Hän osaa käyttää eri ikäkausien materiaaleja. Samoaja tietää, mitä tapahtumia lippukunta, alue, piiri ja SP järjestävät ikäkausille. Samoaja tietää mistä löytää ajankohtaista tietoa partio-ohjelmasta ja partiotapahtumista.

KESTO: 1 tunti

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja käyttää johtamansa ikäkauden partio-ohjelman materiaaleja toimintaa suunnitellessaan
- Samoaja käyttää monipuolisesti myös muuta tukimateriaalia partio-ohjelman toteuttamiseen
- Samoaja osaa kertoa eri ikäkausien ohjelman tunnuspiirteet (ikähaarukka, sanasto, ohjelman rakenne, merkit, käytössä oleva materiaali, tunnusvärit)
- Samoaja osallistuu ja kannustaa johtamaansa ryhmää osallistumaan lippukunnan, alueen, piirin ja SP:n tapahtumiin
- Samoaja pystyy tarvittaessa järjestämään rupeaman mille tahansa ikäkaudelle

TOTEUTUSVINKIT

1. Ikäkausien aktiviteetit. Kouluttaja on etukäteen koonnut paperilapuille tyypillisiä aktiviteetteja eri ikäkausien ohjelmasta. Samoajien tehtävänä on sijoittaa aktiviteetit oikean ikäkauden kohdalle. Tarvittaessa apuna voi käyttää partio-ohjelma.fi -sivustoa tai Johtajakansiota.

2. Tapahtumat toimintakalenterissa. Samoajat tutustuvat joko oman lippukunnan tai jonkun toisen lippukunnan toimintakalenteriin ja tunnistavat mitkä tapahtumat siinä ovat lippukunnan, mitkä piirin ja mitkä SP:n järjestämiä sekä kenelle ne on tarkoitettu.

3. Ikäkausien sanat ja kuvat. Kouluttaja kirjoittaa lapuille sanoja liittyen eri ikäkausien partio-ohjelmaan ja tulostaa kuvia esimerkiksi ikäkausien merkeistä. Samoajien tehtävänä on liittää laput tai kuvat oikeaan ikäkauteen.

4. Lempi- ja inhokkiaktiviteetti. Samoajat etsivät ja esittelevät muille lempi- ja inhokkiaktiviteettinsä jokaisesta ikäkaudesta perustelujen kera. Eri ikäkausien aktiviteetteihin voi tutustua esimerkiksi partio-ohjelma.fi -sivustolla tai eri ikäkausien ohjelmamateriaalien avulla. Samoajat voivat etsiä aktiviteetteja myös eri teemoilla, esimerkiksi

- luontoaiheisia
- erätaitoiheisia
- muiden kanssa toimimiseen liittyviä
- omasta mielestä helppoja
- omasta mielestä vaikeita
- sellaisia, joista uskoo ryhmäläisten pitävän
- sellaisia, jotka olisivat itselle vaikeita vetää
- sellaisia, joiden vetämistä varten pitää opetella itse ensin

5. Ikäkausirastirata. Kouluttaja rakentaa rastiradan, jossa jokaisella rastilla perehdytään yhteen ikäkauteen ja sen partio-ohjelmaan. Kun kouluttaja on käynyt lävitse koulutuksen asiat esimerkiksi tiedontäytteen rastikierroksen avulla, voi hän kerrata tai koota yhteen koulutuksen keskeisimmät asiat Kahoot.it-kyselyn avulla. Kyselyyn pystyy jokainen käyttäjä luomaan kysymyksiä, ja osallistujat vastaavat yksin tai ryhmissä mobiililaitteen kautta.

6. Partiopolkku. Samoajat piirtävät oman partio-polkunsa, johon merkitsevät jo koettuja tai tulevaisuudessa toivottuja virstanpylväitä matkalleen. Esimerkkejä tapahtumista ovat Jamboree, sudenpentulupausta tai ROK.

TOIMINTASUUNNITELMAN TEKEMINEN

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja tutustuu johtamansa ikäkauden ohjelmaan yksityiskohtaisesti. Hän tekee yhdessä ryhmänsä kanssa johtamalleen ryhmälle toimintasuunnitelman puoleksi vuodeksi huomioiden ikäkauden ohjelman sekä eri tapahtumat. Johtamisharjoittelua tukeva aikuinen auttaa toimintasuunnitelman tekemisessä. Hän pohtii yhdessä muiden samoajien ja aikuisen kanssa, miksi toimintasuunnitelma tehdään sekä saa käytännön työkaluja toimintasuunnitelman tekemiseen.

Luontevinta on harjoitella toimintasuunnitelman tekemistä samoajan johtaman ryhmän toimintakauden alussa aidossa tilanteessa. Koulutusviikonloppu on hyvä käydä läpi yleisiä periaatteita toimintasuunnitelman tekemisestä ja tekemisen tärkeydestä.

Ennen tätä aktiviteettia tulisi olla käytyä läpi partiomenetelmä ja -ihanteet -aktiviteetti sekä partio-ohjelma -aktiviteetti.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja osaa suunnitella monipuolisen toimintakauden ikäkauden ohjelman pohjalta. Samoaja ymmärtää miksi toimintasuunnitelma tehdään ja mitä siinä pitää ottaa huomioon. Hän osaa ottaa ryhmänsä mukaan toimintasuunnitelman tekemiseen. Samoaja oppii hyödyntämään toimintasuunnitelmaa omassa toiminnassaan ja partio-ohjelman toteuttamisessa.

KESTO: 2 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja tekee toimintasuunnitelman ja käyttää sitä
- Samoajan tekemä toimintasuunnitelma pohjautuu ikäkauden partio-ohjelmaan
- Samoaja ottaa johtamansa ryhmän mukaan toimintasuunnitelman tekemiseen
- Samoajan tekemässä toimintasuunnitelmassa on hyödynnetty lippukunnan, alueen, piirin ja SP:n toimintakalentereita
- Samoaja osaa kertoa, miten johtamansa ikäkauden partio-ohjelma toimii

TOTEUTUSVINKIT

1. Erilaisia toimintasuunnitelmia. Kouluttaja jakaa kurssilaisille erilaisia ryhmien toimintasuunnitelmia. Samoajat tutkivat niitä ja pohtivat, mitä hyvää ja mitä kehitettävää kyseisissä suunnitelmissa on. Pohdinnan avulla on tarkoitus selvittää, mitä toimintasuunnitelman teossa on syytä ottaa huomioon (esimerkiksi suunnistus on hankalampaa lumihangessa, heikoista jäistä puolestaan ei ole ajankohtaista pelastautua elokuussa).

2. Oikea toimintasuunnitelma. Samoajat tekevät puoleksi vuodeksi ikäkauden ohjelman mukaisen toimintasuunnitelman johtamalleen ryhmälle. Samoajaa ohjaava aikuinen auttaa toimintasuunnitelman tekemisessä. Toimintasuunnitelman tekeminen aloitetaan sillä, että tutkitaan kalenterista koulujen loma-ajat, pyhäpäivät, teemapäivät ja partiotapahtumat. Toimintasuunnitelmaa tehdessä huomioidaan tulevat tapahtumat, joihin koloilloissa pitää valmistautua. Jokaiselle koloillalle valitaan aktiviteetti tai muu ohjelma, joka illan aikana tehdään. Suunnitelmaa tehdessä samoaja miettii myös sitä, kuinka johdettavan ryhmän jäsenten mielipiteet voitaisiin huomioida toiminnan suunnittelussa.

3. Sähköinen toimintasuunnitelma. Samoaja tekee sähköisen toimintasuunnitelman jollekin alustalle, jonka voi jakaa ryhmän jäsenille ja vanhemmille. Samalla hän voi tutustua siihen, miten eri partiosovellukset toimivat aktiviteettien merkitsemisessä ja toimintasuunnitelman tekemisessä.

RYHMÄN KOKOUKSEN SUUNNITTELU

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja suunnittelee yhden toimintasuunnitelmasta poimitun kokouksen johtamalleen ryhmälle ja vetää sen. Hän miettii mitä, miksi ja miten opetellaan sekä listaa illan aikana tarvittavat materiaalit. Samoaja hyödyntää partiomenetelmää kokouksen ohjelman suunnittelussa. Hän huomioi kokouksen eri vaiheet ja aikatauluttaa illan kulun. Samoaja harjoittelee varautumaan yllättäviin tilanteisiin johtamassaan kokoontumisessa lisäämällä suunnitelmaansa varaohjelmaa ja miettimällä, mistä ohjelmaa voi tarvittaessa lyhentää.

Ennen tätä aktiviteettia tulisi olla käytynä läpi partiomenetelmä ja -ihanteet -aktiviteetti sekä partio-ohjelma ja toimintasuunnitelman tekeminen aktiviteetit.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja osaa suunnitella ryhmän kokouksen. Hän tietää toimivan kokouksen vaiheet ja osaa käyttää partiomenetelmää ryhmän kokouksen suunnittelussa. Hän ymmärtää miksi on tärkeää suunnitella etukäteen toimintaa ja miten kokouksiin valmistaudutaan. Samoaja tietää, että ryhmän kokoontuminen ei aina mene suunnitelmien mukaan ja osaa varautua muutoksiin varaohjelmalla.

KESTO: 1,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoajalla on partiomenetelmään pohjautuva suunnitelma ryhmän kokoontumisiin
- Samoajalla on varasuunnitelmia valmiina
- Samoaja reagoi muuttuviin tilanteisiin
- Kokouksen aikataulu pitää
- Samoaja suunnittelema ohjelma on kivaa ja mielekästä

TOTEUTUSVINKIT:

1. Kokouksen rakenne. Samoajat käyvät kouluttajan johdolla lävitse seuraavat asiat perustellen:

- Kokouksen runko (miksi on tällainen rakenne, mitä hyötyä on leikeistä jne.)
- Miksi kokouksessa on alku- ja loppumenot ja miten niistä voisi saada oman ryhmän näköiset (esim. oma huuto, maskotti, kuulumiset-piiri)
- Kokouksen valmistelu ja purku
- Samoajan tukimateriaali suunnittelun ja arvioinnin tukena
- Mistä saa lisää tietoa (partio-ohjelma.fi, piirien sivut, lpk:n omat materiaalit, netistä löytyvät muut sivustot)
- Kuka voi auttaa, onko asiantuntijan tarvetta, vierailija yms. (luotsin tuki vierailijan etsimisessä)
- Varaohjelman suunnittelu, jos suunnitelmaa ei pystytäkään toteuttamaan sellaisenaan (esim. jos aktiviteetti kestääkin lyhyemmän aikaa tai säätila / lasten varusteiden puute estää ulkoilun, tarvikkeita ei löydy).
- Mistä ohjelmaa voi tarvittaessa tarvittaessa lyhentää jos kokous venyy suunnitelmasta

Kokousrunkoa voi muokata omiin tarpeisiin sopivaksi, mutta aluksi on hyvä pysytellä yhdenlaisessa kokousrungossa. Tämä helpottaa suunnittelua ja kokouksen vetämistä. Rutiinit kokouksessa tuovat lapsille turvallisuuden tunnetta ja helpottavat johtamista. Johtajan on helpompi vetää kokous ilman häiriöitä, kun ryhmäläiset tietävät sen kulun, esimerkiksi että lopussa leikitään, joten vetkuttelu lyhentää leikkiaikaa.

Peruskokous:

- Aloituserituaali: aina samanlainen jämerä aloitus, esim. partiohuuto, 2-5 min
- Alkuleikki: energianpurkuleikki, 10-15 min
- Ilmoitusasiat ja illan ohjelman läpikäyminen, 5-10 min
- Varsinainen aktiviteetti: tekemistä, toimintaa, sisältää mahdollista vanhan kertaamista yhdistettynä uuteen asiaan, 45 min
- Hiljentyminen: erilaisia kasvattavia, keskustelua herättäviä, hengellisiä, hauskoja, henkeä kohottavia ja tärkeitä leikkejä, pelejä ja muita toiminnallisuksia, 10 min
- Lopetuserituaali: sisaruspiiri, 1 min
- (Lappujen yms. jako)

2. Koloillat jakoon. Kurssilaiset perustavat kouluttajien johdolla alueellinen tai lpk:n oma sähköinen ”kokouspankki” tai opettelevat jakamaan onnistuneita toteutusvinkkejä partio-ohjelma.fi:ssa.

3. Paras partiokokousmuistoni. Kurssilaiset kokoavat ikimuistoisia koloiltoja seinälle ”sarjisruutuina”. Mikä teki kerrasta hyvän, olisiko näissä ideoita myös omaan koloiltaan? Samoajat kirjaavat suunnitelman vastaavasta koloillasta. Kouluttajat kokoavat suunnitelmat ja jakavat ne samoajille toteutettaviksi myöhemmin.

4. Retkiapua. Lippukunta järjestää samaan aikaan ROK-kurssin kanssa lähimaastossa / samalla alueella sudenpentujen, seikkailijoiden tai tarpojen retken. Heistä saadaan kurssilaisille vartio, jolle oikeasti vedetään suunniteltu kolo-ilta. Johtamisen jälkeen kurssilaiset keskustelevaltuotsin / ryhmän aikuisen vetäjän kanssa toiminnan onnistumisesta. Samalla on hyvä miettiä, mitä voi seuraavalla kerralla kehittää.

6. Samoajat suunnittelevat ryhmän kokouksen tarikan ohjelman rupeamassa ja toteuttavat sen kursiosien välissä omassa johtamisharjoittelussaan. Samoajat keskustelevaltuotsin / ryhmän aikuisen kanssa. Koloillassa koettuun palataan vielä seuraavalla kursiosiolla.

MALLI ILLAN KOKOUKSEEN. TÄYTÄ TÄHÄN!

1. Aloitusrituaali (n. 2–5 min):

ryhmän oma huuto, yhteinen laulu tai muu aloitusrituaali.

---

2. Aloitusleikki (kesto n.10–15 min):

Kirjoita tähän leikin nimi / ohjeet / tarvikkeet, joita leikissä tarvitaan.

Aloitusleikki voi jo johdatella illan aiheeseen.

---

3. Ilmoitusasiat (n. 5–10 min):

Tässä kerrotaan yhteisistä retkistä / tapahtumista / kalenterikampanjasta yms.,

jotka koskevat vartiota. (huom! Mahdolliset paperit voi jakaa pois lähtiessä, ettei mene hukkaan jne.!)

---

4. Edellisen kokouksen aiheen kertaus. (n. 5 min)

Millä tavalla edellisellä kerralla opitun asian voisi kerrata? Leikki? Pieni kilpailu?

---

5. Tehtävänanto (n. 5min):

Mitä tehdään, miten tehdään, miksi tehdään tänä iltana.

Tarvittaessa jako ryhmiin. Varaa ohjeet ja välineet etukäteen!

---

6. Aktiviteetin teko (n. 30–45 min):

Millä eri tavoin asiaa käydään läpi? Miten autan ja ohjaan tehtävän tekemistä?

Miten huomioin erilaiset taidot?

---

7. Tehtävän purku (n. 5 min):

Mitä saatiin aikaiseksi, miten onnistuttiin tehtävässä, mitä opittiin, mikä fiilis jäi tehtävästä?

---

8. Hiljentyminen (n. 10 min):

Yhteinen päätös illalle. Iltatarina tai muu hiljentyminen.

---

9. Lopetusrituaali (n. 1 min): esimerkiksi sisaruspiiri

---

10. Tiedotteiden jako.

PESTIKESKUSTELU

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Partion aikuinen käy samoajan kanssa pestikeskustelun johtamisharjoittelun aikaisesta pestistä. Samoajaluotsin tehtävänä on huolehtia, että pestikeskustelu tulee tehtyä. Pestikeskustelun pitää mieluuten sen ryhmän sampo tai luotsi, johon samoaja on menossa johtamisharjoitteluun. Myös samoajaluotsi voi osallistua pestikeskusteluun. Pestikeskustelussa käydään läpi pestin sisältö ja samoajan tehtävät, vastuut sekä oikeudet ja tarvittava tuki kyseisessä pestissä. Tämä aktiviteetti tehdään omassa lippukunnassa ennen johtamisharjoittelun aloittamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koulutusta.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja ymmärtää, mitä häneltä odotetaan puolen vuoden johtamisharjoittelun aikana. Lisäksi samoaja tietää, mikä on pesti, pestikeskustelu ja miksi sellainen käydään. Hän tuntee tehtäväkuvauksen omasta pestistään.

KESTO: 0,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Pestikeskustelu on käyty ja samoaja tietää, mitä häneltä odotetaan johtamisharjoittelussa
- Samoajan kanssa on sovittu miten ja keneltä hän saa tukea pestinsä hoitamiseen

TOTEUTUSVINKIT:

1. Samoajan pestäminen. Samoajan pestaa se, joka on johtamisharjoittelun aikana samoajan lähin aikuinen tuki. Tällainen henkilö on esimerkiksi samoaja- tai tarpojaluotsi tai seikkailijaryhmän aikuinen sampo. Pestikeskustelu- ja pestikuvauspohjat on tehty selkeyttämään pestin sisältämiä vastuita ja velvollisuuksia sekä pestattavalle että pestaajalle. Pestisopimuksen avulla voidaan tarkistaa, että pestin tärkeät asiat tulevat molempien osapuolten tietoon ja molemmat voivat sitoutua pestin kokonaisuuteen. Pestikeskustelun tilanteesta kannattaa muodostaa mahdollisuuksien mukaan rento tilaisuus. Keskustelun voi pitää esimerkiksi kahvilassa, jomman kumman kotona tai lähipuistossa. Pestikeskustelun voi käydä myös yhtä aikaa samoajakaverin kanssa. Pestistä voi järjestää myös välitarkistuksen, jossa verrataan pestin toteutumista pestilomakkeeseen ja käydään läpi pestin hoitamisen edistymistä.

2. Tämän materiaalin liitteistä löytyy apukysymyksiä pestikeskustelun vetämiseen ja pestikeskustelulomake, joka täytetään yhdessä samoajan kanssa pestikeskustelun aikana. Pestikuvausta tehtäessä lomakkeessa oleviin laatikoihin kirjoitetaan pestin kannalta tärkeimmät asiat selkeästi. Luotsin tulee huolehtia, että pestaajalle ja pestattavalle jää samat tiedot keskustelun jälkeen.

APUKYSYMYKSIÄ PESTIKESKUSTELUUN

PESTI JA SEN SISÄLTÖ

- Mikä pesti on kyseessä? (nimi ja kesto)
- Missä pesti on määritelty (esim. toimintasuunnitelma, projektin toimeksianto) ja minkä toiminnanalan alle pesti kuuluu?
- Kenelle olen vastuussa pestistäni? Kuka on pestaajani?
- Pestin tehtävät yksilöitynä.
- Lähimmät yhteistyötahot (esim. muut ryhmät ja lippukunnan johtajat).

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- Pestitavoitteet
- Pestin tulosten hyödyntäminen (miten tuloksia julkistetaan, vaikuttavatko tulokset jonkun muun pestin/projektin sisältöön?).
- Pestattavan omat tavoitteet.
- Tärkeimmät toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi.

TUKI JA PEREHDYTYS

- Kuka/ketkä tukevat pestissä toimijaa?
- Miten pestiä tuetaan?
- Koska perehdytys tapahtuu? Kuka perehdyttää?
- Mitä osaamista pesti vaatii?

ARVIOINTI JA PALAUTE

- Miten pestissä onnistumista arvioidaan ja mitataan?
- Kenen kanssa ja milloin pestin onnistumista arvioidaan?
- Pestin toteuttamisen mahdollisuudet
- Paljonko pestin hoitamiseen kuluu aikaa viikko- tai kuukausitasolla?
- Millaiset asiat voivat vaikuttaa pestiin tai pestattavaan?
- Paljonko pesti vaatii matkustamista?
- Muut asiat?

PESTILOMAKE

Pestatun nimi:

Pestin nimi:

Pestaajan nimi:

Pestin sisältö	
Pestiin liittyvät vastuut	
Pestin kesto (alku- ja loppupäivämäärät)	Välipestikeskustelun ajankohta
Millaista perehdytystä (ml. koulutukset) tarvitset pestissä toimimiseen?	
Mistä / keneltä saat tukea pestissä toimimiseen? Tarvitsetko mentoria?	
Mitkä asiat motivoivat sinua toimimaan tässä pestissä?	
Mitä haluat oppia tässä pestissä?	
Miten haluat kehittyä johtamistaidoissa (visioinnissa, vuorovaikutuksessa, toimeenpanossa, itsesi johtamisessa)?	
Pestin edellyttämä ajankäyttö	
Pestiä varten käytettävissä oleva aika	
Onko mahdollisia esteitä pestin hoitamisen kannalta?	
Muita pestin kannalta tärkeitä asioita	

JOHTAMISHARJOITTELU

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja toimii puolen vuoden ajan joko oman samoajavartion johtajana tai itseään nuorempien tarpojen vartionjohtajana tai seikkailijajoukkueen johtajan apulaisena. Ryhmän johtajan tehtävistä sovitaan pestikeskustelussa ennen johtamisharjoittelun alkua. Samoajalla on johtamisharjoittelun ajan aikuinen tuki, jonka kanssa samoaja keskustelee säännöllisesti johtajan roolistaan saaden toiminnastaan palautetta. Hän keskustelee myös muiden johtajien kanssa kokemuksistaan johtajana. Samoaja saa vastuutehtäviä ryhmän viikoittaisissa tapaamisissa ja hän suunnittelee toimintaa myös pidemmällä, ainakin puolen vuoden aikajänteellä.

Ennen tätä aktiviteettiä tulisi olla käytyä läpi pestikeskustelu -aktiviteetti.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja osaa toimia ryhmän johtajana ja osana lippukunnan johtajistoa. Samoaja osaa suunnitella ryhmän toimintaa viikotapaamisesta puolen vuoden suunnitelmaan sekä hyödyntää toiminnan suunnittelussa partio-ohjelman materiaaleja sekä muiden partiojohtajien vertaistukea. Hän osaa toteuttaa laatimansa suunnitelman ja johtaa toimintaa nuoremmille ikäkausille tai omalle ryhmälleen. Samoaja osaa sitoutua tehtäväänsä ja hoitaa yhdessä sovitut vastuutehtävät. Hän osaa suhteuttaa oman tehtävänsä muiden lippukunnan toimijoiden rooleihin ja arvioida omaa suoriutumistaan sekä ottaa vastaan siihen liittyvää palautetta.

KESTO: Puoli vuotta

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja toimii sitoutuneesti ja suunnitelmallisesti puolen vuoden ajan ryhmänjohtajana
- Samoaja arvioi omaa toimintaansa
- Samoaja ottaa vastaan palautetta toiminnastaan ja muuttaa toimintaansa palautteen perusteella
- Samoaja viihtyy pestissään ja haluaa jatkossakin toimia pesteissä
- Ryhmän toiminta on laadukasta ja turvallista

TOTEUTUSVINKIT:

1. Harjoittelupaikka. Lippukunnan samoajaluotsi sopii johtajaharjoittelun tekemisestä muiden ikäkausivastaavien, lippukunnanjohtajan ja ryhmien aikuisten johtajien kanssa. Ennen johtamisharjoittelua samoajaluotsi keskustele samoajan kanssa siitä, minkä ikäkauden johtaminen samoajaa kiinnostaa. Mahdollisuuksien mukaan samoajien omat toiveet otetaan huomioon johtamisharjoittelun ryhmää valittaessa. Johdettavan ryhmän valinnassa etusijalla ovat samoajan valmiudet ja toiveet, vasta sen jälkeen lippukunnan tarpeet. Myös johdettavan ryhmän ominaisuudet tulee ottaa huomioon harjoitteluryhmää valittaessa. Samoajaluotsi varmistaa, että myös harjoittelua ohjaavalla aikuisella on tieto siitä, mikä on johtamisharjoittelun tavoite ja mitä tukevalta aikuiselta odotetaan.

2. Vastuunjako. Samoaja suunnittelee yhdessä aikuisen kanssa johtamansa ryhmän puolen vuoden toimintasuunnitelman ja sopii yhdessä aikuisen kanssa vastuutehtävien jaosta. Samoaja saa vastuulleen ensin pieniä osia yhden koloillan toteuttamisesta. Vähitellen paloja kasvatetaan, kunnes samoaja osaa johtaa koko koloillan. Samoajaa ohjaava aikuinen miettii, kuinka paljon vastuuta voi antaa kyseiselle samoajalle. Samoajan on annettava kokeilla ja harjoitella, epäonnistumiset ovat sallittuja.

3. Erilaiset toteutustavat. Johtamisharjoittelun voi toteuttaa eri tavalla riippuen siitä, miten paljon aikaa samoaja pystyy käyttämään partioon ja miten usein samoajavartiolla on omia kokouksia. Samoaja voi olla johtamisharjoittelussa joka viikko, jolloin hänellä on välillä samalla viikolla myös oman samoajaryhmänsä kokous. Toinen vaihtoehto esimerkiksi on, että samoaja on joka toinen viikko johtamassa ryhmää ja joka toinen viikko on samoajaryhmän oma kokous. Johtamisharjoittelun voi suorittaa myös yhdessä parin kanssa.

Johtamisharjoitteluryhmän aikuisen johtajan rooli: Ryhmän aikuinen johtaja ohjaa samoajaa ja antaa hänelle palautetta koko johtamisharjoittelun ajan (ks. ROK-kurssin aktiviteetti palautteesta). Samoaja ei ole aluksi yksin kokouksissa, vaan paikalla on myös aikuinen, joka tarvittaessa ottaa ryhmän johtamisen vastuulleen. Aikuisen johtajan tehtävänä on kouluttaa ja ohjata samoajaa käytännön johtamisesta varsinaisten ROK-koulutusten ulkopuolella.

JOHTAMINEN ERI TILANTEISSA

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja pohtii ja kokeilee erilaisia tapoja johtaa eri tilanteissa (esimerkiksi uuden asian opettelu, hätätilanne, ryhmän rutiini jne.). Samoaja pohtii johtamiskokemustaan keskustelemalla aikuisen ja muiden johtajien kanssa. Hän oppii arvioimaan omaa tapaansa johtaa. Samoaja harjoittelee muuttamaan johtamistapaansa tilanteen mukaan.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tietää ja tunnistaa erilaisia tapoja johtaa. Samoaja tietää, että kahta samanlaista johtajaa ei ole ja että paras tapa johtaa vaihtelee tilanteen ja ryhmän mukaan. Hän osaa arvioida omaa johtamistaan sekä käyttää ja perustella käyttämänsä johtamistavan.

KESTO: 1,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoaja osaa arvioida omaa tyyliään johtaa ja vaihtaa johtamistyyliään tilanteen mukaan
- samoaja osaa kertoa ja antaa tilanne-esimerkkejä käyttämistään johtamistyyleistä

TOTEUTUSVINKIT:

1. Millainen johtaja tarvitaan? Kouluttajat näyttelevät saman tilanteen kahteen kertaan, mutta erilaisen johtajan johtaessa tilannetta. Pohditaan yhdessä miten tilanteet erosivat ja mikä olisi paras tapa johtaa siinä tilanteessa.

Esimerkkitalanteita:

- Lipunnosto
- Kisavartion johtaminen rastilla
- Kesäleirin iltatoimet
- Kämpän siivoaminen
- Lippukunnan puurojuhla
- Akelan tuuraaminen sudenpentuleirillä
- Vartion toimintasuunnitelman tekeminen
- Teltoa palaa talvileirillä

2. Johtajaidolit: Samoaja tuo mukanaan kurssille kuvan johtajasta, joka hänen mielestään on hyvä johtaja. (Vaihtoehtoisesti kurssin kouluttajat keräävät kuvia mm. eri maiden johtajista tai urheilujoukkueiden kapteeneista jne. suhteellisen tunnetuista ihmisistä). Kun on käsitelty erilaiset tavat johtaa, samoaja miettii ja kertoo muille perustellen millainen johtamistyyli kuvan johtajalla on. Samoaja ymmärtää, että ”hyvät johtajat” voivat olla hyvinkin erilaisia ja kaikki eivät välttämättä pidä samoja ihmisiä hyvinä johtajina. Toisen mielestä hyvä johtaja voi olla toisen mielestä heikko.

3. Kouluttaja jakaa samoajille liitteenä olevan ”Millainen olen johtajana” -taulukon. Samoajat täyttävät taulukot rauhassa. Taulukot kannattaa täyttää kahteen kertaan, ensimmäisen kerran kurssin alussa ja toisen kerran kurssin lopussa, jolloin samoajat voivat verrata kehittämistään johtamisessa.

LEIKKI

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja harjoittelee leikin johtajana toimimista ja leikin käyttämistä apuna oppimisessa. Hän opettelee antamaan leikistä ohjeet sekä lopettamaan leikin oikeaan aikaan. Samoaja tutustuu erilaisiin leikkityyppeihin ja harjoittelee valitsemaan oikean leikin tilanteen ja ikäkauden mukaan. Hän saa esimerkin leikin purkamisesta. Tämä aktiviteetti kannattaa jakaa kurssin eri vaiheisiin. Leikit toimivat myös kurssin keventäjinä.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tunnistaa erilaisia leikkityyppejä ja osaa valita niistä tilanteeseen sopivan leikin. Hän tietää leikin merkityksen oppimisessa. Hän osaa toimia leikin johtajana ja antaa ohjeet leikistä kaikenikäisille leikkijöille.

KESTO: 0,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja johtaa leikin (ohjeistus, johto, lopetus, purku)
- Samoaja käyttää erilaisia tilanteeseen sopivia leikkejä osana partiotoimintaa
  - leikki, joka kestää tilanteeseen
  - sopivan ajan (esim. taukoleikki)
  - leikki, joka sopii leikkijöille (ikä, sukupuoli)
  - leikki, joka sopii ympäristöönsä (turvallinen, äänen käyttö jne.)
  - leikki, johon löytyy leikkitarvikkeet tai paikka
  - leikki, johon kaikki halukkaat pystyvät osallistumaan (leikkijöiden määrä on sopiva)
- Samoaja ratkaisee ongelmatilanteita leikkien eri vaiheissa (esim. sääntörikkomukset)

TOTEUTUSVINKIT:

1. Leikkivaihto: Jokainen kurssilainen tuo mukanaan kurssille jonkin leikin, jota on leikkinyt paljon omassa lippukunnassaan. Kouluttaja voi antaa leikin tuomisen ennakkotehtäväksi tai samoaja voi miettiä leikin kurssilla. Leikit kannattaa koota yhdeksi materiaalipaketiksi, joka jaetaan kaikille kurssilaisille.

2. Uudet leikit. Kouluttajat ottavat kurssille mukaan leikkikirjoja tai partiolehtien leikkivinkkejä. Samoajille kannattaa jakaa myös piirin, SP:n, seurakunnan tai muun vastaavan tahon kokoamia valmiita leikkipaketteja. Myös hyviä nettisivuosoitteita voi jakaa (esimerkiksi PartioWiki, MLL, jne.) Samoajat kokeilevat kurssilla joka leikkikerta jonkun uuden leikin. Nämä testatut leikit kannattaa koota yhdeksi materiaalipaketiksi, joka jaetaan kaikille kurssilaisille.

3. ”Vanhat välineet, uudet leikit”:

Kouluttajat tuovat paikalle monenlaisia leikkivälineitä (köysiä, palloja, liivejä, hihanauhoja, hula-vanteita, frisbeet...) ja pyytävät kurssilaisia keksimään uuden leikin näille välineille. Leikit kannattaa koota yhdeksi materiaalipaketiksi, joka jaetaan kaikille kurssilaisille.

4. Leikki eri tyyleillä. Joka koulutuskerralla tai kurssiivikonlopun tauolla samoajat leikittävät toisiaan kukin vuorollaan annetun leikkityypin mukaisesti (opettava, riehunta, tutustuminen) tai kohderyhmän (sopii sudareille, sopii tarpojille) ja kertovat, miksi leikki sopii tähän tyyppiin.

LIPPUKUNNAN KÄYTÄNNÖT

34

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja perehtyy johtamiseen liittyviin käytännön asioihin lippukunnassaan, kuten kolon avainten saamiseen, siivousvuoroihin, retkimaksuvapautuksiin ja kämpän varaamiseen. Hän opettelee käyttämään lippukunnan viestintäkanavia. Tutustumisen kautta samoaja oppii kantaan vastuunsa lippukunnan yhteisistä asioista ja liittyy osaksi lippukunnan johtajistoa lippukunnan käytäntöjen mukaan.

Jos koulutus toteutetaan useamman lippukunnan yhteistyönä, kannattaa tämä aktiviteetti tehdä erikseen jokaisessa lippukunnassa.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja osaa toimia osana lippukunnan johtajistoa ja tuntee ne käytännön asiat, joita hän johtajana lippukunnassa tarvitsee. Samoaja osaa käyttää lippukunnan viestintäkanavia. Samoaja osaa huolehtia omalta osaltaan yhteisistä asioista. Samoaja osaa vaatia pestiinsä kuuluvan tuen.

KESTO: 1,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja huolehtii omalta osaltaan lippukunnan omaisuudesta ja tiloista
- Samoaja seuraa ja käyttää lippukunnan erilaisia viestintä- ja mediakanavia tarkoituksenmukaisesti
- Samoaja viestii johtamalleen ryhmälle ja ryhmän jäsenten vanhemmille
- Lippukunnassa sovitut käytännön järjestelyt helpottavat samoajan johtajana toimimista

TOTEUTUSVINKIT:

1. Lippukunnan käytännöt tutuiksi. Aktiviteetissa perehdytään käytännön asioihin lippukunnassa. Jos kurssi toteutetaan useamman lippukunnan kanssa yhdessä, kannattaa tämä aktiviteetti tehdä erikseen jokaisessa lippukunnassa. Lippukunnan kouluttaja käy asiat lävitse omaan lippukuntaan soveltuville osin yhdessä samoajien kanssa. Samoajien kannattaa tehdä mahdollisimman moni asia käytännössä, esimerkiksi liittyä lippukunnan sähköpostilistalle, pakata retken tarvikkeet mukaan jne. Alla on lueteltu esimerkkejä sellaisista asioista, joita johtamisharjoittelussa olevan samoajan olisi hyvä tietää.

- Kolon siivous: Kuka siivoaa kolon? Missä siivoustarvikkeet ovat?
- Kolon kalustovarastojen käyttö: Mitä varastoissa on? Kenellä/missä on avain? Miten varastosta lainataan tavaraa?
- Kolon keittiön ruokakaappien käyttö: Saako kaapeista ottaa vapaasti ruoka-aineita? Mitä ruoka-aineita kololle voi/saa jättää?
- Mistä löytyvät ensiaputarvikkeet? Askartelutarvikkeet?
- Kolon tietokone, tulostin, kopiokone ym.?
- Lippukunnan talous: Onko ryhmällä oma tili? Mistä voi pyytää rahaa kokouksia ja retkiä varten? Miten toimitaan kuittien kanssa? Miten retkimaksut maksetaan? Viitenumeroikäytännöt?
- Miten uudet ryhmän jäsenet ilmoitetaan jäseniksi? Entä miten lopettaneet ilmoitetaan?
- Mitä teen kun omat yhteystietoni muuttuvat? Mitä teen kun jonkun ryhmäläisen osoitetiedot muuttuvat?
- Lpk:n huivimerkki ja muut merkit: Mistä uusi jäsen saa merkit? Mitkä merkit lippukunta maksaa?
- Mitä teen, kun kololta loppuu esim. tulostuspaperi, siivoustarvikkeet, askartelutarvikkeet? Entä uusien retkivarusteiden (esim. trangia) hankkiminen?
- Kolon avain: Kenellä on avain? Mistä sen saa?
- Kämpä: Kenellä on kämpän avain? Miten kämpä varataan?
- Vene: Miten pääsee purjehtimaan ryhmän kanssa? Kipparit?
- Onko kololla turvahälyttimiä? Miten niitä käytetään?
- Viestintä: Ilmoitustaulu, sähköpostilistat, Facebook-ryhmät, nettisivut, johtajaneuvostot ym.
- Partionimien antaminen, ryhmien nimien kriteerit
- Miten voin itse ilmoittautua kurssille? Miten ilmoitan ryhmäläiseni johonkin tapahtumaan? Tukeeko lippukunta kurssille/tapahtumaan osallistumista?
- Ansiomerkit: Kuka niitä lippukunnassa hoitaa? Miten voin ehdottaa ansiomerkkiä ryhmäläiselleni tai kaverilleni?

2. Tietovisa. Kouluttaja pitää käytänteistä

tietokilpailun kurssilaisille. Hän esittää lippukunnan käytänteistä kysymyksiä ja se, joka vastaa nopeimmin oikein, saa yhden pisteen.

3. Aukkotarina. Kouluttaja kirjoittaa kuvitteellisesta koloillasta aukkotarinan. Koloillan aikana tarvitaan esimerkiksi myrskylyhtyjä varastosta, teepusseja keittiöstä ja laastaria ensiapukaapista. Lisäksi koloilta on tullut uusi jäsen, samoajan sähköposti-osoite on vaihtunut ja hänen pitäisi tulostaa seuraavaa kertaa varten retkikirjeitä. Tarinassa aukot ovat sen kohdalla, miten näissä käytännön asioissa toimitaan. Samoajat täyttävät aukkotarinan pareittain ja tarinat käydään läpi yhdessä.

4. Kolo tutuksi –suunnistus: Kouluttaja antaa samoajille ensimmäisen vihjeen, esim. ”Kun tarvitseen Sinolia, menen tänne”. Kun samoajat löytävät Sinolin säilytyspaikan, odottaa siellä uusi vihje jonnekin muualle. Samoilla vihjeillä voidaan käydä läpi kaikki tarvittavat kolon kaapit, huoneet ja varastot. Viimeinen vihje voi opastaa johtajien omaan huoneeseen tai vaikka ulos kaakao-trangian ääreen, jolloin kouluttaja voi käydä läpi leppoisasti muut käytännön asiat.

5. Taustayhteisö. Samoaja selvittää onko lippukunnalla taustayhteisö. Mikäli taustayhteisö on, niin samoaja selvittää seuraavat asiat: Millainen lippukunnan ja taustayhteisön suhde on? Miten se näkyy lippukunnan arjessa? Miksi taustayhteisö haluaa olla lippukunnan taustayhteisönä? Miksi lippukunta haluaa, että sillä on kyseinen taustayhteisö? Mitkä arvot ovat lippukunnalle ja taustayhteisölle yhteisiä? Mitä eroja arvoissa on? Mitä taustayhteisö odottaa samoajalta, että mitä lippukunta odottaa samoajalta suhteessa taustayhteisöön?

AJANHALLINTA

AKTIVITEETIN KUVAAUS: Samoaja tunnistaa mihin kaikkeen hänellä kuluu elämässään aikaa ja mihin hän on sitoutunut. Hän harjoittelee suunnittelemaan omaa toimintaansa ja käyttämään kalenteria partioharrastuksessa ja muussa elämässä. Samoaja pohtii mihin pitää käyttää enemmän aikaa ja mihin käytettyä aikaa voi vähentää. Hän opettelee laatimaan aikatauluja ottaen huomioon muuttuvia tekijöitä ja arvioimaan mihin oma aika riittää. Samoaja uskaltaa tarvittaessa kieltäytyä tehtävästä ajoissa ja perustella kieltäytymistä kalenterin ja ajankäytön avulla.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja ymmärtää, miksi ja miten ajankäyttöä hallitaan, ajanhallinnan merkityksen partiossa ja muussa elämässä. Hän harjoittelee jonkin tehtävään sitoutumista niin, että oma aika riittää. Hän osaa käyttää ajanhallinnan menetelmiä ja välineitä, kuten kalenteria ja aikataulua sekä arvioida ajankäyttöä ja priorisoida asioita. Hän osaa laatia aikatauluja ja sanoa tarvittaessa ei.

KESTO: 1 tunti

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja käyttää kalenteria ja to-do-listoja
- Samoaja ei peruuta sovittua asiaa viime tingassa
- Samoaja tekee toteutettavissa olevia aikatauluja ja osaa priorisoida omaa toimintaansa
- Samoaja osaa sanoa tarvittaessa ei

TOTEUTUSVINKIT:

1. Ajanhallintakalenteri. Samoaja harjoittelee ajanhallintaa. Samoajat pohtivat yhdessä, millaisia keinoja he käyttävät nyt ajanhallintaan (esim. paperinen kalenteri, sähköiset muistilistat, muistutukset kännykässä)? Jokainen kirjoittaa paperille kaikki pienimmätkin asiat, jotka hänen on hoidettava seuraavan viikon aikana (esim. koulupäivät, harrastukset, tapaamisen kavereiden kanssa, läksyt, kokeisiin lukeminen, partioasiat, huoneen siivoaminen, pikkusiskon vahtiminen). Kukin samoaja lajittelee hoidettavat asiat to-do-listoille: kotona, koulussa, kololla, tietokoneella, harrastuspaikassa, kaupoissa. Tämän jälkeen hän piirtää toiselle paperille yhden viikon kalenterin. Jokainen sijoittaa omaan kalenteriinsa kaikki aiemmin listaamansa asiat. Tarkoitus on päättää jokaiselle asialle jokin päivä ja kellonaika, koska sen aikoo tehdä. Tuntuuko viikko nyt jotenkin selkeämmältä? Helpottiko tämä stressiä?

2. Ajanhallinnan merkitys: Samoajat pohtivat yhdessä, miksi ajanhallinta on tärkeää johtamisessa. Kouluttajan kannattaa koota esille tulevat asiat listaksi, joka jaetaan myöhemmin kurssilaisille. Ajanhallinnan hyötyjä ovat esimerkiksi:

- Mahdollistaa laadukkaan ja monipuolisen toiminnan
- Vähentää stressiä
- Auttaa suunnittelemaan tulevaisuutta
- Mahdollistaa toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun
- Lisää johtajan itsevarmuutta
- Vähentää häiriöitä kokouksissa toiminnan ollessa etukäteen suunniteltua

3. Aika kuviona. Jokainen piirtää paperille ympyrän/ suorakaiteen. Kuvio jaetaan osiin siten, että jokainen asia, mihin käytetään elämässä aikaa, vie osan kuvioista. Mitä enemmän johonkin asiaan käytetään aikaa, sitä suuremman osan asia vie kuviossa. Miltä kuvio näyttää? Onko jokin asia, joka vie enemmän tilaa elämässä, kuin mitä halutaan? Onko jokin asia, johon käytetään nyt vähemmän aikaa, mitä ihan- netilanteessa haluttaisiin, esimerkiksi nukkumiseen? Pystyykö itse vaikuttamaan jotenkin siihen, että kuvio näyttäisi paremmalta?

4. Aika partiolle. Samoaja laskee paperille kirjallisesti, kuinka kauan viikossa hän käyttää partioon. Hän ottaa huomioon myös valmisteluun käytetyn ajan. Hän voi myös laskea kalenteristaan montako viikonloppua talven aikana hän viettää partiossa (päivä / koko viikonloppu). Tämän jälkeen on hyvä pohtia, täyttääkö partio kalenterista sopivan vai liian suuren palan. Jos samoajasta tuntuu, että partiota on liikaa, pohditaan yhdessä, miten partioon voi käyttää aikaa vähemmän (esimerkiksi tehokas suunnittelu, ein sanominen, oman ikäkauden toimintaan keskittyminen jne.). Tässä keskustelussa on hyvä olla mukana myös samoajan oman luotsin.

5. Paljonko aikaa partiolle? Samoaja pohtii paljonko olisi valmis käyttämään aikaa partioon. Samoajat listaavat pareittain sellaisia asioita, joihin

- 1) ovat valmiita käyttämään aikaansa,
- 2) mihin on välttämätöntä käyttää aikaa tai
- 3) mitkä puolestaan ovat sellaisia, joihin pyritään käyttämään mahdollisimman vähän aikaa. Listattavia asioita ovat esimerkiksi oman samoajaryhmän kokous, retket, koloillat, suunnittelu, johtajaneuvosto, toimintasuunnitelman teko puoleksi vuodeksi, kurssit, johtajien virkistykset, Explo ja niin edelleen. Kurssilaiset tarkastelevat kolmea valmista yhdessä. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä niissä huomataan? Ovatko tietyt asiat sellaisia, että niihin kannattaa panostaa kerralla kunnolla aikaa jotta myöhemmin pääsee vähemmällä? Voiko jotakin karsia? Tarvitaanko johonkin enemmän aikaa?

6. Omat vinkit. Samoajat keksivät itse vinkkejä ajanhallintaan (esimerkiksi listat tehtävistä asioista tai muistiinpanovälineet yöpöydällä illan ajatuksia varten) ja kouluttaja kokoaa ne vinkkilistaksi.

7. To do -listat. Kouluttaja antaa kurssilaisille kuvitteellisen vartion vj:n kuukauden tarkat tehtävät, sekä partio- että koulu- ja vapaa-ajan tehtävät (koulutyöt, retken valmistelu ja vetäminen, kousten suunnittelu ja valmistelu, tarvikkeiden hankinta, retkitavaroiden tarkastaminen, aikuisen rekrytointi mukaan retkelle ym). Kurssivartioiden tehtävänä on järjestää ne to-do-listoille ja sitten kalenteriin. Harjoituksen tavoitteena on näyttää, mitä tehtäviä johtajalla on ja että jotkin niistä on hoidettava selvästi etukäteen sekä miten kannattaa suunnitella tietyissä paikoissa tehtävien asioiden hoitaminen.

HILJENTYMISET JA PAUSSIT

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja tutustuu erilaisiin tapoihin hiljentyä ja rauhoittua. Hän pohtii yhdessä muiden kurssilaisten kanssa, mihin hiljentymistä tarvitaan. Samoaja opettelee partio-ohjelmaan kuuluvan keskustelun, paussin ja hiljentymisen pitämistä valitsemillaan teemoilla ja menetelmillä. Hän pitää hiljentymistuokion johtamalleen pienryhmälle. Samoaja opettelee tunnistamaan itselleen vaikeat aiheet ja pyytämään niiden käsittelyyn aikuisen apua.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja osaa johtaa samoaja-, tarpoja-, tai seikkailijaikäisten hiljentymisen ja rauhoittumisen. Hän tietää ja ymmärtää, miten rauhallinen hetki eroaa reippaasta toiminnasta. Hän osaa valmistella hiljentymisen ja paussin ikäkauteen ja tilanteeseen soveltuvien ja itse valitsemiensa aiheiden avulla. Hän tunnistaa osaamisessaan puutteita ja turvautuu luotsiin tarvittaessa.

KESTO: 1 tunti

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- järjestää ryhmälle säännöllisesti pauseja ja muita hiljentymisiä
- käyttää eri tavoin toteutettuja hiljentymisiä

TOTEUTUSVINKIT:

1. Hiljentymisen tai paussi käytännössä. Samoaja voi pitää iltahiljentymisen tai paussin esimerkiksi tarpojaryhmässä, johtamisharjoittelussa, omassa samoajaryhmässä tai ROK-kurssilla. Samoajille kannattaa jakaa piirin, SP:n, seurakunnan tai muun vastaavan tahon kokoama paketti valmiita iltahartauksia. Myös hyviä nettisivuosoitteita voi jakaa.

2. Kouluttajan vetämä hiljentymisen. Kouluttajat järjestävät kurssilla joka ilta erilaisen iltahiljentymisen. Hiljentymisen voi olla esimerkiksi:

- hartaus
- hiljentymisen
- paussi
- hiljaisuuden polku (kynttilät, heijastinpolku, muu merkitty reitti)
- metelistä hiljaisuuteen (Ryhmä huutaa minuutin niin kovaa kuin kurkusta lähtee. Merkistä alkaa hiljaisuus, joka kestää vähintään minuutin. Miltä hiljaisuus ja melu tuntuivat? Kirjoita, piirrä tai keskustele.)
- palapelin kokoaminen ryhmänä hiljaisuudessa
- musiikkiteemainen hiljentymisen
- hierontapiiri

Kouluttajien pitämät hiljentymiset kannattaa koota materiaaliksi, joka jaetaan kurssilaisille.

3. Pausit tutuiksi. Samoajat tutustuvat pauseihin partio-ohjelma.fi -sivustolla. Samoaja valitsee yhden paussin, jonka haluaisi vetää ja yhden, jota ei haluaisi. Kukin esittelee omat valinnat ja perustelee ne muille. Onko muilla kurssilaisilla samoja valintoja? Samoajat keskustelelevat millaiset paussit ovat mukavia vedettäviä ja mitkä ovat hankalia. Kouluttajan tehtävänä on saada samoaja huomaamaan myös muita asioita, joilla valitaan pauseja vedettäväksi / hylätään. Kurssilaiset valitsevat hankalista pauseista muutaman ja suunnittelevat, miten toteuttaa ne tarpojien kanssa.

4. Kouluttajien materiaalit jakoon. Kouluttajat voivat ottaa kurssille mukaan kasan erilaisia hiljentymismateriaaleja. Samoajat valmistelevat näitä materiaaleja apuna käyttäen hiljentymiset pidettäväksi joko kurssiviikonlopuissa tai niiden välisenä aikana johtamistehtävässä. Samoajien valitsemat ideat tai tarinat kannattaa koota yhdeksi materiaaliksi, joka jaetaan samoajille kurssin jälkeen.

RETKITAITOJEN TARKASTUS

AKTIVITEETIN KUVAUS: Samoaja arvioi omat perusretkitaitonsa ja tarvittaessa kertaa niitä. Kouluttaja selvittää etukäteen kurssilaisten retkeilytaidot, jotta kurssi pystytään räätälöimään kurssilaisille sopivaksi. Ryhmänohjaajakoulutuksen aikana kerrataan kaikki puutteelliset perustaidot, jotta samoajalla on valmiudet toimia johtajana nuorempien ikäkausien retkillä. Osa kurssista kannattaa toteuttaa maastossa, jolloin on helppo harjoitella ja kerrata retkitaitoja käytännössä muun toiminnan ohella. On hyvä muistaa, että ryhmänohjaajakoulutus kestää puoli vuotta, kaikkea ei siis tarvitse ahtaa kurssiviikonloppuun, vaan asioita voi opetella esimerkiksi samoajien omalla yöretkellä tai lippukunnan tarpojaretken yhteydessä.

Retkitaitoja voi päivittää tarvittaessa piirien erätaitokursseilla.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja hallitsee perusretkeilytaidot ja osaa opettaa niitä nuoremmille.

KESTO: Riippuu kurssilaisten retkitaidoista

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoajan omat taidot ovat riittävät mielenkiintoisen ja turvallisen retken järjestämiseen

SAMOAJA OSAA

- jokamiehenoikeudet
- seuraavat solmut ja tietää, mihin niitä käytetään: merimiessolmu, lippusolmu, paalusolmu, jalussolmu, siansorkka
- sytyttää, purkaa, koota ja huoltaa myrskylyhdyn
- koota, purkaa, pestä ja huoltaa trangian ja valmistaa sillä turvallisesti yksinkertaista ruokaa
- käyttää kompassia ja suunnistaa maastossa kartan ja kompassin avulla
- käyttää kirvestä ja sahaa oikein ja turvallisesti sekä pitää huolta niistä
- käyttää puukkoa oikein ja turvallisesti sekä pitää huolta siitä
- teroittaa puukon
- tehdä puukolla kiehiä ja muita sytykkeitä
- sytyttää nuotion tai muun avotulen turvallisesti ja ottaa huomioon metsäpalovaaran
- tunnistaa eri nuotiotyyppejä ja tietää, milloin mitään tyyppiä kannattaa käyttää
- pystyttää teltan (niger, kupoli) ja on yöpynyt kesällä siinä
- pystyttää puolijoukkueteltan ja on yöpynyt talvella teltassa kamiinan kanssa
- pystyttää laavun ja on yöpynyt siinä kesällä
- käyttää köytöksiä
- pakata viikonlopun retkitarvikkeet omaan rinkaansa järkevästi
- SPR:n Ensiapu 1 -kurssin taidot

TOTEUTUSVINKIT:

1. Ennakkokartoitus. Kouluttajat voivat lähettää kurssilaisille ennakkotehtävänä kyselyn retkeilytaidoista. Vaihtoehtoisesti samoajien oma luotsi voi arvioida heidän retkitaitojaan etukäteen. Vastaukset arviointeihin on hyvä huomioida kurssin toteutuksessa.

2. Retkitaidot osana kurssia. Osa ROK:sta kannattaa järjestää maastoviikonloppuna tai alkeellisemmalla kämpällä, jolloin koulutuksen ohessa voidaan kerrata näitä taitoja. Retkiosuuden aikana samoajat voivat esimerkiksi nukkua erilaisissa majoitteissa, tehdä ruokaa trangialla tai nuotiolla, käyttää erilaisia köytöksiä esim. rinkkatelineessä tai ruokailukatoksessa, suunnistaa toiseen koulutukseen liittyvällä rastiradalla jne. Tarkoitus ei ole pelkästään opetella vain retkitaitoja vaan retkeilytaitojen harjoittelu toimii myös koulutusmenetelmänä ja tuo toiminnallisuutta kurssille.

3. Retkitaitojen kertaaminen muualla. Retkeilytaidoita voidaan harjoitella myös samoajavartion omalla retkellä, erätaitokurssilla tai muuten varsinaisen ROK-koulutuksen ulkopuolella. Lisäksi moni partio-
piiri järjestää erätaitokoulutuksia.

4. Roolit erätaidoissa. Vartiomme tehtävänä on pystyttää teltta tai toteuttaa joku muu harjoittelua vaativa retkeilytaito. Yksi meistä nimetään vartionjohtajaksi. Muut saavat tiettyjä rooleja. Emme kerro roolejamme muille. Esimerkkejä rooleista:

- Henkilö, joka kyseenalaistaa kaiken.
- Henkilö, joka ei usko, että mikään onnistuu.
- Henkilö, joka on yltiöpositiivinen.
- Henkilö, joka ei tee mitään, vaan seuraa vierestä
- Henkilö, joka kaipaa johtajan apua kaikkeen.
- Henkilö, jonka mielestä kaikki on tylsää.
- Henkilö, joka haluaa tehdä kaiken, eikä siksi saa mitään valmiiksi.

Kun olemme saaneet teltan pystyyn tai harjoituksen muuten valmiiksi, on aika keskustella siitä mikä sujui hyvin ja mikä sujui huonosti. Oliko jokin rooli johtajalle erityisen hankala? Muistuttaako joku itse jotakuta näistä rooleista? Miten kohtaamme parhaiten erilaisia ihmisiä? Miten haluamme tulla kohdatuksi kun meillä ei ole kivaa tai on huono hetki? Lähde: Scouterna

TURVALLISUUSOHJEET JA TURVALLISESTI YHDESSÄ -KOULUTUS

KUVAUS: Samoaja tutustuu SP:n turvallisuusohjeisiin ja keskustelelee niistä toisten kurssilaisten ja kouluttajan kanssa. Samoaja harjoittelee turvallisuusohjeiden soveltamista esimerkkitalanteiden avulla (esimerkiksi koloillassa, tarpojavartion retkellä tai samoajavartion vaelluksella).

Tämän aktiviteetin yhteydessä tehdään Turvallisesti yhdessä -koulutus. Koulutuksen voi tehdä ennen tai jälkeen, mutta se tulee olla tehtynä ryhmänohjaaja-koulutuksen todistuksen saamiseksi.

TAVOITE: Samoaja tietää SP:n turvallisuusohjeet ja ymmärtää niiden merkityksen partiotoiminnan järjestämisessä. Samoaja osaa arvioida turvallisuutta johdettaviensa näkökulmasta esimerkkitalanteiden avulla.

KESTO: 2 tuntia

OSAAMINEN NÄKYÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja ottaa huomioon sekä fyysisen että henkisen turvallisuuden sekä suunnittelussa että toiminnassa
- Samoajan järjestämä toiminta ei ole liian pelottavaa osallistujille

TARVIKKEET: Jokaiselle kurssilaiselle oma SP:n Turvallisuusohjeet -vihko

TOTEUTUSVINKIT:

1. Tietovisa turvallisuusohjeista. Tämä tehtävä kannattaa tehdä heti aktiviteetin alussa ennen kuin turvallisuusohjeisiin on tutustuttu. Kouluttaja järjestää samoajille tietokilpailun turvallisuusohjeista. Samoajat jakautuvat pareihin tai pieniin joukkueisiin ja jokainen samoaja saa oman Turvallisuusohjeet-vihon. Kouluttaja esittää tietovisakysymyksiä turvallisuusohjeista ja samoajat yrittävät etsiä vastauksen kysymykseen mahdollisimman nopeasti turvallisuusohjevihosta. Se joukkue, joka löytää ensimmäisenä vastauksen, saa pisteen.

2. Turvallisuusohjepeli (vrt. lipunryöstö): Kouluttaja on kirjoittanut paperille turvallisuusohjeisiin liittyviä väittämiä (kurssilaisten määrästä riippuen noin 15–20), jotka ovat oikein tai väärin (esim. oikein: partiovakuutus on voimassa vain, jos SP:n jäsenmaksu on maksettu tai väärin: yhden vartion retkellä riittää, että mukana on vain vartion oma vj). Ennen koulutuksen alkua kouluttaja levittää paperit sopiviin paikkoihin maastoon. Lisäksi merkitään harjoitusalueen molempiin päätyihin kotipesä värinauhalla. Kurssi jaetaan kahteen joukkueeseen. Kummallekin joukkueelle jaetaan kotipesäänsä vastaavat nauhat, jotka tulee sijoittaa näkyville hihaan.

Pelin säännöt:

Pelin varsinainen tarkoitus on pyrkiä keräämään mahdollisimman monta maastoon piilotettua lappua. Kerrallaan saa hakea vain yhden lapun. Laput viedään säilytykseen kotipesään, josta vastustaja ei saa niitä viedä. Jokaisesta kotipesään kuljetetusta

lapusta saa pelin loputtua yhden pisteen. Pisteitä saa myös vastustajan likvidoimisesta eli vastustajajoukkueen jäsenen hihanauhan ryöstämisestä. Ryöstetyt hihanauhat pitää säilyttää, sillä pisteet lasketaan nauhojen mukaan. Hihanauhan menettänyt pelaaja joutuu lopettamaan pelin ja siirtyä etukäteen sovitun paikkaan odottamaan pelin päättymistä. Jos kyseisellä pelaajalla on ryöstetyksi joutuessaan hallussaan lappu, menettää hän myös sen vastustajalle.

Kouluttaja toimii pelinjohtajana. Kun suunnilleen kaikki laput on löydetty, lopetetaan peli. Peli kannattaa lopettaa vielä kun se tuntuu hauskalta. Sopiva peliaika on noin 15–30 min. Kumpikin joukkue kerää löytämänsä laput ja ryöstämänsä nauhat mukaansa. Tämän jälkeen voidaan vaikka siirtyä sisätiloihin. Tähän mennessä kertyneet pisteet lasketaan ja merkitään fläpille. Nyt joukkueilla on hetki (noin 5–10 min.) aikaa tutustua keräämiinsä lappuihin. Samalla joukkueet miettivät ovatko väittämät heidän mielestään oikein vai väärin. Väittämät käydään yksi kerrallaan yhdessä läpi.

Joukkueen edustaja käy laittamassa väitteet OI-KEIN tai VÄÄRIN kyltin alle ja perustelee ratkaisunsa. Tämän jälkeen kouluttaja kysyy myös vastustajajoukkueen mielipidettä. Mikäli lappu on sijoitettu oikein saa joukkue siitä pisteen, mutta väärin sijoitetusta lapusta saa miinuspisteen. Lopuksi lasketaan pisteet yhteen ja julistetaan voittaja.

3. Pictonary turvallisuusohjeista. Kouluttaja valitsee sopivan määrän palasia turvallisuusohjeista (ainakin 1 kpl /kurssilainen) ja kirjoittaa ne ylös lapuille. Samoaja piirtää annetun turvallisuusohjeen ja muiden tehtävänä on yrittää arvata, mistä ohjeesta on kyse. Kurssilaiset voi jakaa kahteen tai kolmeen joukkueeseen riippuen kurssilaisten määrästä.

4. Turvallisuusnäytelmä: kouluttajat näyttelevät tai kurssivartiot tekevät kukin omasta osastaan turvallisuusohjeita näytelmän, jossa tehdään paljon asioita turvallisuuden suhteen väärin. Kouluttaja keskeyttää näytelmät osioiden välillä ja kurssilaiset bongaavat virheet ja korjaavat ne. Näytelmään on hyvä ottaa mukaan fyysisen turvallisuuden lisäksi henkiseen turvallisuuteen liittyviä asioita.

5. Ratkaisuja kiusaamistilanteisiin: Kurssilaiset listaavat kurssivartioissa tai muissa pienemmissä ryhmissä erilaisia tilanteita, joissa partiossa voi kohdata kiusaamista. Listauksen yhteydessä kouluttaja voi tarvittaessa nostaa esille kiusaamisen erilaisia muotoja yksin jättämisestä nimittelyyn ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta kiusaamisesta väkivaltaan. Lisäksi on hyvä tehdä näkyväksi se, että kiusaamista voi tapahtua minkäikäisten partiolaisten keskuudessa tahansa.

Kun esimerkkitalanteet on listattu, kouluttaja jakaa kullekin vartiolle yhden tai useamman toisen ryhmän listaaman tilanteen. Ryhmän tehtävänä on keksiä ratkaisu, jolla kyseinen kiusaamistilanne saadaan ratkaistua lippukunnassa. Kun ryhmät ovat saaneet keksittyä ratkaisuehdotuksensa, käydään ne yhdessä lävitse ja tarvittaessa muut kurssilaiset ja kouluttajat täydentävät niitä. Samassa yhteydessä kouluttajan on hyvä kertoa, millä tavoin kiusaamistilanteissa saa apua esimerkiksi turva-aikuiselta tai piirin toimistolta. Kouluttajan on syytä myös muistuttaa, että kaikkien kiusaamiseen tulee puuttua.

RETKEN JÄRJESTÄMINEN

KUVAUS: Samoaja opettelee retken suunnittelua kes-
tävasti muonituksesta taloudenhoitoon ja ohjelman
järjestämiseen. Samoaja pohtii yhdessä muiden
kurssilaisten ja kouluttajan kanssa, miksi partiossa
retkeillään ja mitä kaikkea tulee huomioida retkeä
järjestettäessä. Tarkoituksena on myös korostaa,
että retkeen käytetty tuntimäärä on helposti suu-
rempi kuin koko kauden koloiltojen.

Ennen tätä aktiviteettia tulisi olla käytyä läpi tur-
vallisuusohjeet –aktiviteetti ja retkitaitojen tarkistus
–aktiviteetti.

TAVOITE: Samoaja ymmärtää retkien merkityksen
partiotoiminnassa. Samoaja tietää, mitä pitää huo-
mioida retken suunnittelussa ja toteuttamisessa.
Hän osaa suunnitella partio-ohjelman ja -menetel-
män mukaan toteutetun retken. Samoajalla on val-
miudet retken järjestämiseen ja hän osaa nähdä ret-
ken monista paloista koostuvana kokonaisuutena.

KESTO: 2–4 tuntia riippuen kurssilaisten kokemuk-
sesta retkien järjestämisessä

OSAAMINEN NÄKYÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoajan johtama ryhmä retkeilee.
- Retket ovat kivoja, monipuolisia, nousujohteisia ja turvallisia.
- Samoaja ilmoittaa retkestä riittävän ajoissa osallistujille ja heidän koteihinsa sekä lippukunnanjohtajalle
- Samoaja kirjoittaa retkikirjeen ja hoitaa retkelle ilmoittautumisen
- Samoaja valitsee ja varaa retkipaikan
- Samoaja järjestää retken kuljetukset
- Samoaja suunnittelee retkelle laadukkaan ohjelman
- Samoaja huolehtii retken taloudesta
- Samoaja suunnittelee ja toteuttaa retken muonituksen
- Samoaja huolehtii mukaan tarvittavat varusteet
- Samoaja huolehtii retken jälkeisistä tehtävistä (esim. varusteiden palauttaminen paikoilleen huollettuina, kuittien toimittaminen rahastonhoitajalle)
- Samoaja ideoi erikoisretken

TOTEUTUSVINKIT:

1. Retkikirje ja varustelista. Kouluttaja jakaa erilaisia retkikirjeitä ja varustelista, joissa on virheellistä tietoa tai puutteita. Samoajat saavat tutkia asia-
kirjoja ja yrittävät miettiä puutteita ja tehdä niihin tarvittavia lisäyksiä tai korjauksia. Kaikki asiakirjat käydään läpi ja esitetään niihin korjaukset. Mitä hyvää kirjeissä on?

2. Henkilökohtainen varustelista. Kouluttaja kir-
joittaa erillisille lapuille suuren määrän erilaisia
tarvikkeita ja vaatteita, joita tarvitsee retkellä ja joita
ei tarvitse retkellä. Hän ripustaa laput pyykkinarulle

tms. ja samoajien tehtävänä on valita vuorotellen
lappujen joukosta retkellä tarvittavia varusteita.

3. Huutokauppa henkilökohtaisista varusteista. Kou-
luttaja kirjoittaa/piirtää etukäteen erillisille lapuille
retkellä tarvittavia varusteita ja vaatteita. Kukin
samoaja saa tietyn summan rahaa käytettäväksi
huutokaupassa. Samoajat huutavat haluamallaan
summalla itselleen retkivarusteita. Se samoaja, joka
huutaa varusteen suurimmalla summalla, saa varus-
teen itselleen. Kun samoajalta loppuu rahat, hän ei
voi huutaa enää uusia varusteita. Tämän aktiviteetin
voi toteuttaa myös niin, että samoajan tehtävänä on
huutaa itselleen koko ryhmän retkellä tarvitsemat
varusteet.

4. Retken ohjelmarunko. Samoajien tehtävänä on
suunnitella pareittain retken ohjelmarunko jonkin
teeman ympärille. Samoajat kirjoittavat suunnitel-
miin myös millaisen paikan ohjelman toteuttaminen
vaatii, mitä välineitä ohjelman toteuttamisessa tar-
vitaan sekä onko ohjelma taloudellisesti mahdollista
toteuttaa. Parit esittelevät ohjelmarungot ja koko
kurssi yhdessä miettii niiden toimivuutta. Koulut-
tajan kannattaa koota ohjelmarungot ja jakaa ne
kurssilaisille.

5. Muonitus. Samoajat suunnittelevat pareittain ruo-
kalistoja erilaisille retkille, esim. 5 hengen retkelle,
10 hengen retkelle, retkelle jossa on vain tyttöjä/
poikia, sudenpenturetkelle tai samoajavartiolle.
Samoajat tekevät retkelle ruokalistan ja arvioivat
tarvittavia ruokamääriä sekä tekevät kauppalistan
ja keittiölle kunkin aterian ruoka-ainelistan sekä
valmistusohjeen (esimerkiksi jauheliha, aineet
peruna, porkkana, liemikuutio, jauheliha, pippuri
ja lanttu. Huom! Annos erikseen erilliseen kattilaan
ilman porkkanaa). Samoajat huomioivat erityisruo-
kavaliot ja erilaiset ruuanvalmistustavat, esim. tran-
gia, nuotio, veturi, sähköhella/-uuni. Ruokalistat voi
toteuttaa ROK-viikonloppuna tai samoajaretkellä ja
ne voi myös retken lopussa

6. Muonitus: Samoajat osallistuvat pareittain ROK-
viikonloppuretken muonitukseen siten, että yksi
pari on vastuussa yhden aterian valmistamisesta ja
jälkitöistä kurssilla. Tämä vaatii kuitenkin kurssiai-
kataululta hyvää suunnittelua, jotta keittiövuorossa
olevat samoajat eivät joudu olemaan poissa koulu-
tuksesta.

7. ROK:n talous. Kouluttaja ottaa esiin ROK-
viikonloppuretken ruokalistan ja kauppakuitin.
Mahdollisuuksien mukaan kouluttaja ottaa kuitista
kopiot jokaiselle kurssilaiselle. Samoajat katsovat
kauppakuitista, paljonko rahaa meni kunkin aterian
valmistamiseen. Lisäksi he miettivät seuraavia asi-
oita: Paljonko rahaa kului ruokaan koko retkellä yhtä
henkeä kohden? Mitkä raaka-aineet olivat kalliita ja
mitkä edullisia? Olisiko retken muonituksen pysty-
nyt järjestämään edullisemmin?

Samoajat tutustuvat myös kouluttajan johdolla
ROK-viikonloppuretken talousraporttiin. Mitä muita
kuluja retkellä oli (esim. materiaalit, kuljetukset,
paikka)? Paljonko kurssiviikonloppu maksoi per sa-
moaja? Paljonko tuottoa tuli kurssimaksuista? Tuki-
ko lippukunta kurssin järjestämistä taloudellisesti?

RETKEN TO-DO-LISTA:

- päättää retken päivämäärä
- suunnittele retken teema
- varaa retkipaikka
- lähetä osallistujille retkikirjeet ja ilmoittautumislappu
- mieti, miten pääsette retkipaikalle
- hanki ajo-ohjeet tai selvitä julkisten liikennevälineiden vuorot, missä jäädään pois ja miten kävellään perille
- suunnittele retken ohjelma
- ota vastaan ilmoittautumiset ja varmista osallistujamäärä
- suunnittele ruokalista, laske ainemäärät ja käy ruokakaupassa
- tee yhteisten tavaroiden varustelista, tarkista niiden kunto ja pakkaa tavarat
- muista retkeä suunniteltaessa SP:n turvallisuusohjeet
- rekrytoi tarvittaessa aikuinen mukaan retkelle

Retkikirjeestä on selvittävä:

- retken nimi
- päivämäärä
- kellon aika, jolloin pitää olla kololla
- kellon aika, jolloin ollaan takaisin kololla
- missä retki pidetään
- kenelle retki on tarkoitettu (vartion oma, yhteisretki...)
- varustelista
- retken hinta, miten retkimaksu maksetaan (tilinumero ja viimeinen päivämäärä)
- viimeinen ilmoittautumispäivä retkelle eli vip
- kuka on retkenjohtaja ja hänen yhteystietonsa
- ilmoittautumis-/lupalappu

Retkestä tehtävät ilmoitukset:

- Ilmoitus lippukunnanjohtajalle retken ajankohdasta, paikasta ja osallistujamäärästä
- Ilmoitus ryhmän aikuiselle tuelle (akela, sampo tai luotsi) retkestä
- Ilmoitus lasten huoltajille retkestä

RETKEN OHJELMA:

Retken ohjelma kannattaa myös suunnitella etukäteen huolellisesti, mutta on hyvä varautua myös muutoksiin. Suunnittelulla saat aikaan järkevän kokonaisuuden ja paljon mielekästä tekemistä, eikä ole liikaa vapaa-aikaa. Ohjelmaan voi valita retkiolosuhteisiin sopivia aktiviteetteja vaikkapa jonkin teeman ympärille.

PERJANTAI

18.00	lähtö kololta
19.00	perillä mökillä
19.00–20.00	majoittumista
20.00–21.00	iltapala
21.00–22.00	iltaohjelma

LAUANTAI

8.00	herätys, lipunnosto, aamujumppa
8.30–9.30	aamupala
9.30–12.00	ohjelmaa
12.00–13.00	lounas
13.00–17.00	ohjelmaa
17.00–18.00	päivällinen
18.00–20.00	ohjelmaa (esim. sauna)
20.00–22.00	iltaohjelma

SUNNUNTAI

8.00	herätys, lipunnosto, aamujumppa
8.30–9.30	aamupala
9.30–12.00	ohjelmaa
12.00–13.00	siivousta, omat kamat kasaan
13.00–14.00	lounas
14.00	lähtö kotiin
15.00	kololla

RETKEN TALOUS:

Yleensä retken tavoitteena on päästä nollatulokseen, eli retken tulot ovat yhtä suuret kuin retken kulut.

Yleisimmät retken kulut:

- Ruoka
- Ohjelmamateriaalit
- Kuljetus
- Paikkavuokra

Yleisimmät retken tulot:

- Retkimaksut
- Lippukunnan avustukset

Lisäksi:

- Yhteisten tavaroiden varustelista
- Muonitustarvikelista

JOHTAMISEN HAASTEET

AKTIVITEETIN KUVAU: Samoaja harjoittelee havaitsemaan ja tunnistamaan ryhmässä mahdollisesti esiintyviä ongelmia ja keskustelee niistä muiden kanssa. Samoaja pohtii muiden kurssilaisten ja kouluttajien kanssa haastavissa tilanteissa tarvittavia ryhmänhallinnan keinoja. Samoaja ymmärtää auktoriteetin syntyvän varmasta ja rauhallisesta toimintatavasta. Hän keskustelee kokeneiden johtajien kanssa, miten vaativia tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia tulisi kohdella partiomaailmassa. Samoaja harjoittelee kiusaamiseen puuttumista. Samalla samoaja harjoittelee tunnistamaan, millaisissa tilanteissa tarvitaan aikuisen tukea tai apua. Samoaja keskustelee kiusaamiseen puuttumisen keinoista muiden kurssilaisten ja kouluttajien kanssa.

Johtamisen haasteet –aktiviteetti toteutetaan siinä vaiheessa, kun samoajilla on jo jonkin verran kokemusta ryhmän johtamisesta, esim. ROK-osioiden välissä tai jälkeen, johtamisharjoittelun puolivälissä tai lopussa.

OSAAMISTAVOITE: Samoaja tiedostaa, että hän tulee kohtaamaan haastavia tilanteita erilaisissa johtamistehtävissä. Hän tunnistaa, milloin on syytä pyytää apua aikuiselta. Samoaja osaa käyttää ryhmänhallinnan keinoja eri tilanteissa. Samoaja pystyy johtamaan ryhmän toimintaa riippumatta ryhmäläisten erilaisista tarpeista. Samoaja osaa ennaltaehkäistä kiusaamista ja uskaltaa puuttua siihen tarvittaessa.

KESTO: 1,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- samoaja havaitsee tilanteita, joissa hänen ei tarvitse selvittää yksin
- samoaja pyytää apua
- samoaja osaa tarttua toimeen haastavassa tilanteessa esimerkiksi pysäyttämällä tilanteen
- samoaja puuttuu havaitsemiinsa kiusaamistilanteisiin
- samoaja huomioi ohjelmaa suunnitellessaan johtamansa ryhmän jäsenten moninaisuuden
- samoaja ei lannistu vastoinkäymisistä

TOTEUTUSVINKIT:

1. Vertaisjohtajuuden haasteet. Partiossa voi törmätä monenlaiseen ongelmaan johdettavien kanssa. Koska kyseessä on vertaisjohtajuus, voi suurin ongelma olla auktoriteetin puute tai liian kaverilliset välit johdettaviin. Alla on muutama keksitty tilanne mahdollisista ongelmista. Samoajat voivat kouluttajan johdolla joko näyttellä tai käydä suullisesti tilanteet läpi. Sen jälkeen kurssilaiset ja kouluttaja pohtivat yhdessä miten tilanteissa tulisi toimia. Jos tilanteet on näytelty voidaan pohtia, miten näytelmässä toimittiin hyvin ja mitä olisi voinut parantaa.

Esimerkkitalanteita:

- Vartion jäsen tulee myöhässä kokoukseen. Miten toimit johtajana?
- Yhdeltä vartion jäsenistä puuttuu sovitut varusteet hänen saapuessaan kokoukseen. Miten toimit?
- Jussi on toistuvasti kiusannut Eeroa. Eero tulee luoksesi ja kertoo asiasta itkuksena. Miten toimit?
- Minnan on vaikea keskittyä ja kuunnella ja hän lietsoo myös muut lapset riehumaan kanssaan. Miten rauhoitat vartion kokouksia?
- Olette käyneet läpi teorian nuotoiden sytyttämisestä eri sääolosuhteissa. On aika opetella asioita käytännössä, miten toimit?
- Itsenäisyyspäivä on lähellä. Perinteinen lippuvartio pitäisi järjestää, ja olet sopinut muiden johtajien kanssa, että sinun vartiosi järjestää lippuvartion. Miten toimit?
- Lippukunnan vanhempi johtaja Meku kertoo sinulle, että hän on havainnut telttojen olevan homeessa edellisen retkenne jälkeen. Mitä vastaat ja miten toimit?
- Yksi seikkailija on käynyt viimeisen kuukauden aikana vain yhdessä kokouksessa. Miten toimit?
- Samalta sudenpennulta puuttuu aina retkellä tarvittavia varusteita. Miten toimit?
- Sanna on riehunut vartioilloissa toistuvasti. Miten otat yhteyttä Sannan huoltajiin ja kerrot tilanteesta?

2. Rutiinit käyttöön. Rutiinit ja toistuvat asiat sekä selkeät ohjeet tuovat turvallisuutta, ennakoitavuutta ja sujuvuutta koloiltoihin jokaiselle lapselle ja nuorelle, myös esimerkiksi ADHD-lapselle tai lapselle, joka ei ymmärrä suomen kieltä sujuvasti. Samoajat listaavat asioita, jotka joka kokouksessa tai retkellä voidaan toteuttaa lähes samalla tavalla. Kouluttaja kokoa asiat vinkkilistaksi.

3. Asiantuntijavierailu. Kouluttaja pyytää kurssille henkilön, jolla on kokemusta erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa toimimisesta. Samoajat voivat kysellä henkilöltä vinkkejä kokemuksiinsa tilanteisiin tai vierailija voi kertoa itse hänellä toimivista käytännöistä.

4. Saunanlauteilla. Kouluttaja keskustele samoajien kanssa kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta. Tämän voi tehdä esim. iltanuotion äärellä tai saunan lauteilla. Kouluttaja rohkaisee samoajia puuttumaan pie-
neenkin kiusaamiseen ja korostaa johtajan vastuuta kiusaamisen ehkäisyssä ja lopettamisessa. Aikuinen muistuttaa samoajia kuitenkin siitä, että he voivat pyytää hankalissa tilanteissa ryhmän aikuiselta johtajalta (akela, sampo, luotsi), ikäkausivastaavalta tai lippukunnanjohtajalta apua. Internetistä löytyy koulutuksen avuksi paljon materiaalia kiusaamiseen puuttumisesta.

5. Yhdenvertainen osallistuminen. Yhdenvertainen osallistuminen partiotoimintaan on tärkeää kaikkien viihtymisen kannalta. Samoajat pohtivat kouluttajan johdolla, mitä pitää huomioida kun vartiossa on myös vähävaraista perheistä tulevia partiolaisia. Tämän jälkeen samoajat selvittävät, mitä tapoja lippukunnalla tukea kaikkien tasavertaista osallistumista partiotoimintaan.

PALAUTEKESKUSTELU JOHTAMISHARJOITTELUSTA

KUVAUS: Samoaja saa palautetta johtamistaidoistaan johtamisharjoittelun aikana ryhmän aikuiselta johtajalta. Ohjaava aikuinen antaa palautetta jokaisen johtamiskerran jälkeen. Kun samoajan puolen vuoden johtamisharjoittelu on ohi, saa samoaja vielä kokonaispalautteen aikuiselta toiminnastaan ja kehitymisestään. On ryhmän aikuisen johtajan tehtävä huolehtia, että palaute tulee annettua ja että se on asiallista. Vaikka johtamistehtävä toteutettaisiin pareittain, annetaan silti palaute kummallekin samoajalle yksin. Samoaja opettelee erittelemään ja nimeämään kurssilla oppimiaan taitoja ja siten kertomaan osaamisestaan esimerkiksi työhaastattelussa tai opinnoissa.

Palautekeskustelun yhteydessä sovitaan myös johtamistehtävän jatkumisesta. Tässä kohtaa samoaja kertoo halukkuudestaan jatkaa samassa johtamistehtävässä, vaihtaa johtamistehtävää tai siirtyä johtamistehtävästä muihin tehtäviin, esim. kalustonhoitaja, koloisännän apulainen tai lippukuntalehden toimittaja. Tätä keskustelua seuraa uusi pestikeskustelu ja samoajan pestautuminen uuteen tehtävään.

Ennen tätä aktiviteettia tulee olla käytynä kaikki ROK-aktiviteetit.

TAVOITE: Samoaja osaa arvioida omaa toimintaansa johtajana ja tarvittaessa muuttaa sitä palautteen perusteella. Samoaja osaa vastaanottaa palautetta. Hän ymmärtää, että hyvä palaute sisältää sekä positiivista että kriittistä palautetta. Samoaja osaa johtaa ryhmää. Samoaja osaa kertoa omasta osaamisestaan johtajana esimerkiksi opinnoissa tai työhaastattelussa.

KESTO: Palautteen anto jokaisen koloillan jälkeen 0,1 tuntia/kerta sekä palaute koko johtamisharjoittelusta, 0,5 tuntia

OSAAMINEN NÄKYVÄ KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Samoaja saa konkreettista, ymmärrettävää ja kehittävää palautetta johtamisharjoittelustaan.
- Samoaja muuttaa tarvittaessa toimintaansa saamaansa palautteeseen perustuen.
- Samoaja arvioi omaa toimintaansa ja pyytää siitä palautetta.
- Samoaja kertoo omista partiossa oppimisestaan taidoista esimerkiksi koulussa, työhaastattelussa tai muissa harrastuksissa.

TOTEUTUSVINKIT:

1. Johtamisharjoittelua ohjaava aikuinen antaa samoajalle palautetta jokaisen johtamiskerran jälkeen. Palautteenannossa voi hyödyntää alla olevia apukysymyksiä. Myös pestin alussa täytettyä pestilomaketta kannattaa hyödyntää, kun arvioidaan samoajan onnistumista tehtävässään.

- Mikä meni hyvin?
- Mitä voisi kehittää?
- Miten samoaja itse koki kokoontumisen?
- Miten aikuinen näki kokoontumisen?
- Oliko mukana tarvittavat tarvikkeet?
- Oliko aikaa varattu sopivasti?
- Miten samoaja osasi antaa ohjeita?
- Miten samoaja piti ryhmässä kuria?
- Toimiko alkuperäinen suunnitelma vai pitikö siihen tehdä viime hetken muutoksia?
- Miten ryhmäläiset jakoivat keskittyä ja mikä vaikutti tähän?
- Apukysymykset puolen vuoden johtamisharjoittelun päättyessä pidettävään palautekeskusteluun:
- Miten samoaja koki johtamisharjoittelun? Miltä johtaminen tuntui?
- Miten aikuinen näki johtamisharjoittelun?
- Oliko puolen vuoden aikana toiminnassa jokin punainen lanka (esim. ilmansuunta, tarppo)? Mitä puolen vuoden aikana opittiin? Päästiinkö tavoitteeseen?
- Huomioiko samoaja partiomenetelmän eri osaluokkia tehdessään ohjelmaa?
- Miten samoaja on kehittynyt johtajana puolen vuoden aikana? Miettikää yhdessä mahdollisimman paljon konkreettisia esimerkkejä.
- Mitä samoajan tulisi vielä kehittää ja harjoitella?
- Mitä samoaja haluaisi tehdä jatkossa? Tuntuiko tämä ikäkausi omalta vai haluaisiko samoaja kokeilla toisen ikäkauden johtamista? Onko lippukunnassa muita pestejä, jotka kiinnostavat samoajaa?
- Mitä palautetta samoaja haluaa antaa ohjaajalleen?

HEI JOHTAMISHARJOITTELUA TUKEVA AIKUINEN!

Hienoa, että olet saanut samoajan johtamisharjoitteluun ohjattavaksesi. Ryhmänohjaajakoulutukseen kuuluu aina myös puolen vuoden johtamisharjoittelu, johon samoaja tarvitsee aikuisen tuen. Ryhmänohjaajakoulutuksessa samoaja perehtyy koulutusilloissa ja -viikonlopuissa teoriassa ryhmän toimintaan, partion periaatteisiin, johtamiseen sekä partiotoiminnan järjestämiseen viikkotoiminnassa ja retkilä. Varsinainen oppiminen tapahtuu kuitenkin käytännössä johtamisharjoittelussa sinun tuke-
manasi ja ohjaamanasi.

Muistilista samoajan johtamis- harjoittelua ohjaavalle aikuiselle

- Tutustu samoajan kanssa, jos ette tunne toisianne entuudestaan. Kerro hänelle, mikä on sinun roolisi ja mikä puolestaan on samoajaluotsin rooli.
- Johtamisharjoittelun alkaessa sinun tulee käydä samoajan kanssa pestikeskustelu, jossa sovitaan tarkemmin ryhmän johtajan tehtävistä. Vinkkejä pestikeskusteluun löytyy Ryhmänohjaajakoulutuksen tukimateriaalista.
- Harjoittelun idea on, että samoaja saa puolen vuoden ajan olla päävastuussa johdettavan ryhmän toiminnasta. Tue samoajaa ryhmän toiminnan suunnittelussa lyhyellä (viikkokokoukset) ja pidemmällä (puoli vuotta) aikavälillä.
- Sopikaa vastuutehtävien jaosta. Ensimmäisissä kokouksissa samoajan vastuulla on pienempiä osia ja sinun suurempia. Vähitellen samoaja johtaa koko ryhmän kokouksen. Sinun tehtävänäsi on miettiä, kuinka paljon vastuuta voi antaa kyseiselle samoajalle. Riippuu paljon samoajasta, kuinka paljon hän tarvitsee tukea viikkotoiminnan järjestämisessä.
- Muistuta samoajaa tämän tehtävistä ja varmista, että samoaja on ymmärtänyt ne oikein. Moni samoaja tarvitsee muistutuksia ja välitarkistuksia, jotta sovitut asiat tulee hoidettua ajallaan.
- Käytä omaa arviointikykyä, kun jaat vastuuta samoajalle; toinen on valmiimpi johtaja kuin toinen.
- Samoajan on annettava kokeilla ja harjoitella, epäonnistumiset ovat sallittuja. Jatkuva oivaltaminen ja onnistumisten havaitseminen on samoajalle tärkeää.
- Kysele ja kuulostele aktiivisesti, milloin samoaja tarvitsee apua. Hän ei välttämättä osaa sitä pyytää.
- Haasta samoajaa keksimään uusia, vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa kokouksia.
- Samoaja ei välttämättä vielä tunne lippukunnan johtajien käytäntöjä. Kannusta häntä osallistumaan ja vinkkaa johtajille suunnatuista asioista.
- Sovi samoajan kanssa pelisäännöt viestinnästä sekä teidän välillänne että ryhmän huoltajien ja ryhmäläisten kanssa.
- Ole helposti lähestyttävä. Muistuta, ettei ole tyhmiä kysymyksiä.
- Anna palautetta – varsinkin hyvää – heti, jotta samoaja yhdistää sen tekemiinsä asioihin.
- Varmista, että paperihommat hoituvat (retkikirjeet, kalenterikampanja).
- Ole rohkeasti yhteydessä samoajaluotsiin, jos jokin mietityttää johtamisharjoitteluun liittyen.

Aikuisen tehtävänä on auttaa samoajaa kehittymään johtajana. Tämä tapahtuu säännöllisten palautekeskustelujen avulla, vähintään kerran kuukaudessa. Joskus palautekeskustelut voivat olla lyhyitä kokouksen jälkeen pidettäviä puheluita, välillä taas pidempiä ja yksityiskohtaisempia keskusteluja. Palautekeskustelu käydään myös koko harjoittelun päätteeksi. ROK:n tukimateriaali tarjoaa vinkkejä näihin keskusteluihin.

Mukavaa puolta vuotta!
Terveisin

Lippukunnan samoajaluotsi / Puhelinnumero / Sähköpostiosoite

ROK:n kurssinjohtaja / Puhelinnumero / Sähköpostiosoite

